

AMVONULU

FOIA BASERICESCA

pentru elaborate din sfer'a elocintiei sacre.

Oradea-mare 1—15. Dec. 1868. Nr. 23.

Anulu I.

Ese de doue ori pe luna; pretiulu de p^{re}numeratiune pentru Austri'a 4 fl. v. a. pe anu; 2 fl. v. a. pe dimietate de anu; era pentru Romani'a 1 galb. pe anulu intregu. P^{re}numeratiunile se facu la redactoriulu in Oradea-mare (Grosswardein) in Ungari'a.

Dominec'a XXVIII. dupa S. Rosale.

Predica

(de Justinu Popciu).

Despre s. taina a Cuminecaturei.

„A facuta cina mare, la care chiama pre multi, si a tramisu pre servitoriulu seu in or'a cinci. se dica celoru chiamati: veniti! ca-ci sunt gat'a tote.“ (Luc'a XIV. 16).

Poteti voi ore audi Iub. Frati! S. Evangelia de astadi, si poteti apoi privi la acestu s. altariu, fora de a senti luandu aripe si sborandu susu ca pra ceriu sufletele vostre? Fora de a senti aprindindu-se ca de focu si topindu-se in sentieminte de multumita anemele vostre? Fora de a senti plecandu-se de sine genunchii vostri spre inclinatiune umilita inaintea tainei necuprinse?

„A facutu cina mare — dice S. Evangelia de astadi — la care chiama pre multi, si a tramisu pre servitoriulu seu“ etc. Oh scumpa, oh dulce, oh santa cina! Mai scumpa decatu lumea tota, mai dulce decatu manna, mai santa decatu angerii! Scumpa ca Ddiu, dulce ca Ddiu, santa ca Ddiu, care o-a asediatu, si care s'a datu in dens'a pre sine spre nutrire totororu! Au cine nu cunosece Iub. Frati in cin'a mare din S. Evangelia de astadi acelu ospetiu stralucitu, care lu pregatesce ensusi Ddiu pe altariile nostre, ca se nutresca si se intaresca cu ensusi trupulu si sangele seu ddiuescu sufletele nostre nemoritorie spre viet'a eterna?!

Celu care prefacu odiniora ap'a in vinu la nunt'a din Can'a Galileei, ca se nu sufera nuntasii lipsa de beutara; celu care immulti in desertu panile, ca se sature multimea flamenda: in indurarea sa nemarginita nu voi se remana pe pamentu neci unu sufletu neospetatu si nesaturatu; pentru ace'a a asediatu elu cin'a mare si necuprinse, cin'a stei taine a Cuminecaturei; pentru ace'a tiene elu mes'a sa purare asternuta, si pe mesa purare gat'a panaa si vinulu spre nutrire totororu celoru flamendi

sî setosi; ba mai multu, nemarginitu mai multu! Su form'a panii sî a vinului ensusi trupulu seu prea santu, ensusi sangele seu prea scumpu ca mancare sî beutura pentru tote vecurile, pentru tote poporele, sî tramite pre servitorii, pre apostolii sî preotii sei, se merge in tote partile lumii, sî se strige celoru chiamati: veniti! cã-ci tote sunt gat'a; veniti sî gustati! ca se traiti in veci!

Este ore cu potintia, se stãmu in acestu santu locu, inainte stului altariu, in apropiarea acestei cine mari sî stralucite, fora a ne petrunde, fora a ne miscã? Ah! lasati se si-iee aripe sufletulu sî se sbore insufletitu susu catra ceriu; se se aprinda ca de focu anim'a, sî se se topesca in sentieminte de multumita; lasati se se plece genunchii la pamentu, cadiendu cu inchinatiune umilita inaintea tainei necuprinse!

Sî apoi cu sufletele inaltiate la ceriu, cu animele aprinse de multumita sî cu genunchii plecati spre inchinatiune se privimu in or'a acest'a *iubirea cea nemarginita alui Cristosu, aratata catra noi in s. taina a Cuminecaturei*. Iubirea altuia catra noi se mesura cu totu dreptulu dupa bunulu, ce ni-lu daruiesce, sî dupa anim'a, cu care ni-lu daruiesce; dar acum Iub. Frati! nemarginitu de mare se arata iubirea lui Cristosu catra noi *ori vomu privi la bunurile mari, ce ni le intinde in acest'a s. taina*, despre ce in partea I. *ori vomu privi la invitarea (chiamarea) intetitoria, ce ni o face, de a luã parte in cin'a sa santa*; despre ce in partea II. a cuventarii mele.

Oh trupu santu alu lui Cristosu santiesce-ne! oh sange scumpu alu lui Cristosu spala-ne! Oh trupu santu alu lui Cristosu mantuiesce-ne! Oh sange scumpu alu lui Cristosu imbeta-ne! Oh iubire nemarginita alui Cristosu! aprinde-ne sî ne redica la tine in ceriu, ca petrunsi sî noi de iubirea ta, se sentimu ce amare sunt pe lenga tine tote dulcetiele pamentesci, sî se nu incetãmu a te cercã pre tine, pana nu te vomu vedé facia in facia in imperati'a ta!

I.

Pe câtu de frumosu, pe atãtu de bine a dîsu odiniora unu intieptu, cã iubirea adeverata e asemene unui cercu, care adusu in miscare, se rõtizeza, se invertesce pe lenga unu altu cercu, sî se totu rõtizeza, ori câtu se invertesce, totu nu si-afã capetu sî repausu. Au nu este asemene sî iubirea lui Cristosu catra noi?! Din ceriu in esle, din esle in desertu, din desertu prin baserica sî sinagoge, de aici in gradin'a getsemana, din gradin'a getsemana la judecatori, dela judecatori la Golgot'a, depe Golgot'a, ce feliu? Erã ore cu potintia se merge mai departe? . . . Depe Golgot'a pe altariile nostre in s. Cuminecatura, dandu-ne ca unu pemnu (zalogu) alu iubirii sale nemarginite ensusi trupulu sî sangele seu nevinovalu; ba neci aici nu si-afã odina! Au nu lu vedeti sî pe stulu altariu neincetatu in miscare, iubindu sî suferindu? Cum oh dulce Isuse! Au nu ti-ai implinitu chiamarea inalta, pentru care te-a tramisu Tatalu in lume,

sierfindu-ti vietii'a scumpa pe cruce? Au nu ai strigatu tu ensusi depe cruce, cà: *s'au implinitu!* s'au implinitu tote! Pentru ce apuci dara pe calea acést'a noua, noua si ne mai audita? Iub. Frati! cine nu cunosce intru acést'a binefacere minunea iubirii ddieesci, care nu impartiesce, ci ca se me esprimu asiá, respesce asupra nostra, a filoru sei madariti (ninerati) avutiile daruriloru sale?

Iubirea cea mai mare, ce se afla pe pamentu, este fora indoiela iubirea mameloru catra fiii loru. Ce nu face, ce nu intreprinde, câte nu suferi iubirea de mama, numai se veda fericiti pre nascutii iubiti! Dar ce slaba e totusi chiaru si iubirea acést'a in asemenare cu iubirea lui Cristosu! Am cetitu Iub. Frati! am cetitu, cà au fostu mame, cari pe lenga tota iubirea loru in tempu de fome mare, si-au junghiatu pre ensisi baiatii sei, ca prin carnea loru se si-stempere fomea cumplita, ce le vescediá, si se scape de morte. Dar nu am cetitu necairi, nu am auditu neci odiniora, si ve intrebu, se mi spuneti, deca ati auditu dora voi, se se fia junghiatu pre sine orecandu vr'o mama, ca se nutresca (hranesca) cu carnea baiatieii sei flamendi si se i scape de morte?! Mare este iubirea de mama, multe e gat'a a face, a intreprinde, a suferi pentru fericirea filoru iubiti; dar o iubire, care se aduca pentru fiii sei o sierfa ca acést'a, nu a vediutu lumea neci odata, si nu o poftesce neci ensusi Ddiu! Tu singuru esei acel'a oh prea indurate Isuse! care ne iubesci pre noi intru unu modu atátu de nou si ne auditu, cà din Ddieulu si imperatulu nostru te-ai facutu sclavulu nostru! mai multu: te-ai facutu sierf'a nostra! mai multu, mai multu: te-ai facutu mancarea si beutur'a nostra, intindiendu-ne ensusi trupulu si sangele teu ddieescu spre vietii'a eterna! Domne! ore ce poteai tu face, si se nu ne fii facutu noue?!

Cei vechi povesteau Iub. Frati! despre o pasere, ce se numiá *peti-canu*, cà ace'a erá petrinsa de o iubire atátu de mare catra puisorii sei, încátu deca i vedea flamendi, si-spintecá ea ensasi cu clontiulu seu pieptulu, ca se i sature cu ensusi sangele animei sale. Dar taea, amutiesca cei vechi cu povestile loru, candu noi vedemu acel'asi lucru pe altariile nostre implinitu intru adeveru, si in o mesura nemarginitu mai mare. Au nu vedeti pre Ddieulu nostru, trasu de iubirea sa din ceriu, si scoborindu pe altariile nostre, si junghiandu-se pre sine, ca se nutresca si se intaresca sufletele nostre cele langede cu ensusi sangele animei sale?!

Oh taina necuprinsa a iubirii ddieesci, ce o privescu cu mirare ensisi angerii din ceriu! Asiá dara morteá, ce o-a suferitu odiniora Cristosu pe cruce in muntele Calvariei, se reinnoiesce la fiacare s. Liturgia pe altariile nostre! Asiá dara sangele, care a cursu odiniora pe cruce intre suferintiele infioratorie ale mortii, da, acel'asi sange nevinovatu lu torna Cristosu in sacrele potire, nu storsu ca odiniora prin loviturile cumplite ale sbiciuriloru, cu cari l'au batutu in curtea lui Pilatu; neci prin verfurile ascutite ale cuieloru, cu cari i-au strapunsu manele si petiorele sante; neci prin verfulu ascutitu alu lancei, cu care au ranitu cost'a lui ddieesca;

mai tare decât toate aceste este iubirea lui către noi; această lui silencesc a scobori din corin pe altariu în manele preotului, această este care lu rancesce, și îi deschide cost'a și venele, din cari curge ca unu izvoru de viața sangele prea scumpu spre nutrirea și sănătatea noastră!

Cine ar putea rămâne nemiscat la privirea acestei iubiri dădăscă nemarginite, care nemulțumită cu atât'a, că ne-a dat toate, în urma se dă pre sine ensus? Cine ar putea se nu strige plin de mulțumită cu S. Davidu profetul: „*Aduceți a minte asidă elu prin minunile sale; înduratu și îndurătoriu este Domnul! Nutrețiu (hrana) a datu elu celoru cari se temu de densulu . . . În eternitate stă laud'a lui.*“ (Ps. CX. 4. 5, 10).

Oh iubire necuprinsă! Ddieu nutrețiu omenilor! Și ce se întempla apoi? Mancarea după firea sa se schimbă în ființa aceluia, care o gustă, se prefăce în carnea și sangele lui. Dar cum ar fi ore cu potința, ca Ddieu se se schimbe în ființa noastră omenescă? De ce altuimă o ramură mai nobile într-un pom selbătecu, nu ramur'a nobile se prefăce în pomulu selbătecu, ci pomulu selbătecu se prefăce în ramur'a nobile, capeta o fire cu totul nouă, și în locu de fructurile acre, ce le producea mai înainte, aduce acum fructuri dulci și sățioase. Oh auziți dar și ve mirați Iub. Frati! gustându noi trupulu și sangele Domnului, în locu de a se schimbă elu în ființa noastră, noi ne prefăcem în ființa lui dădăscă, și ca se me exprimă așa, capetăm o fire ca dădăscă. „*Celu ce manca trupulu meu și be sangele meu — dăce Domnul — acelu rămâne în mine și eu în densulu.*“ (Inu VI. 57). Această taină adună o-a descoperitu ensus Ddieu servului seu iubit, stului Augustinu, dăcându-i odată: „*Tu me manci pre mine; dar nu me vei prefăce pre mine în tine; ci tu te vei prefăce în mine.*“ Așa dăra creștinulu, care gustă cu demnitate din cin'a sântă a Domnului, se face trup din trupulu lui dădăscă, și sangele Domnului curge în venele lui. Unu asemene creștinu apoi poate striga într-un adevăru cu S. Pavelu Apostolulu: „*Traiescu acum nu eu, ci Cristosu în mine.*“ (Gal. II. 20).

Și cine ar fi în stare a spune, o asemene unire atât de strinsă a omului cu Ddieu seu, a fapturii cu Creatoriu seu, ce folose produce în sufletele noastre? Cătim, că dimpreună cu man'a, ce o-a datu Ddieu evreilor în desertu, cădea din ceriu și o rouă de totul placută, care reinvia și reînnoia totu pământulu până pe departe. Dar ore nu ne-a spus ensus Cristosu, că elu este man'a, elu este panea cea adevărată, care scobore din corin? Căndu scobore dar din ceriu această man'a, această pane sântă, au putere ar fi, se nu scobora și rou'a cu densulu? Și ce altă ar putea fi această rouă, de ce nu darurile sale, cari reversându-se asupra sufletului, lu reinvia, lu reînnoiescu cu totul?

Așa este Iub. Frati! Căndu se scobore acestu pastoriu bun din cerin, ca se cerceteze oțiele sale, și se le nutrescă cu trupulu și sangele seu, elu nu lasă, cum ar și putea lasă în ceriu comor'a darurilor sale?

Acelu Isusu, care în dilele vietiei sale, strabatea cetatile și satele impartindu pretotindene binefacerile sale: „*a amblatu binefacundu și vindecandu*“ (Fapt. Ap. X. 38); acelu Isusu cum ar poté scoborî cu manele goale în sufletele noastre? Cu sine porta densulu tota visteri'a daruriloru sale, unde este elu, acolo este tota comor'a imperatiei lui; asiá dara candu vene se saluesca la noi, sub acoperementulu sufleteloru noastre, elu aduce cu sine tote avuti'ele iubirii sale, și le reversa în sinulu nostru, și imple de bunetati sufletele nostre lesinate de fome și de sete; precum dice profetulu: „*De fome și de sete lesinara sufletele loru . . . se premaresca pre Domnulu pentru indurarea sa, și pentru minunile sale catra fiii omniloru; cà-ci a saturatu sufletulu setosu, și pre celu flamendu l'a implutu de bunetati.*“ (Ps. CVI. 5, 8, 9).

Sufletulu piu, care se impartiesce cu credintia în acést'a mancare și beutura ddiesca, ce ni o întinde Domnulu în s. Cuminecatura, afla în dens'a isvorulu totororu daruriloru ceresci. Trupulu și sangele Domnului imple animele nostre de bucuri'a cea mai dulce, lumina mintea nostra, nadusiesce în noi foculu patimeloru, ne întaresce în contra ispiteloru, ne dà potere și crescamentu în bine, reinnoiesce în noi pietatea și zelulu slabitu, sustiene și întaresce viet'i'a sufletului, și ne curatiesce de slabitiunile omenesci. Din acést'a mancare și beutara ddiesca si-au luat santii martiri virtutea și cutezarea santa, de a stá neclatiti și în miediloculu suferintieloru celoru mai cumplite. Intariti cu santulu trupu și sange alu Domnului, vomu portá invingere inca și asupra mortii, cà-ci portâmu în trupulu nostru stricatiосу senenti'a nemorii. „*Acést'a este pana, care scobore din ceriu — dice Cristosu — de va mancă cine-va din pana acést'a, va fi viu în eternu.*“ (Inu VI. 50, 51).

Oh tain'a taineloru! Oh minunca minuniloru! Cum Domne! dar nu a fostu de ajunsu, cà te-a facutu iubirea ta nemarginita catra noi, a scoborî din scaunulu maririi tale în esle, și a te aduce sierfa pe cruce pentru mantuirea nostra; mai trebuî ore se te faci și *mancarea nostra*? Intrebu de animele cele mai iubitoric, deca au avutu ele cand'va macar intipuire despre o iubire ca acést'a? „*Nimene nu are iubire mai mare decâtu acést'a — dice Cristosu — ca cineva se si-puna viet'i'a pentru amiciei sei.*“ (Inu XV. 13).

Dar omulu inca si-pote sierfî viet'i'a pentru anicii, pentru fiii sei, pentru tier'a și natiunea sa; cu acést'a inse a datu totu ce are, aci trebue se se opresca, mai multa nu pote dá. Nu asiá Cristosa! Elu a moritu pentru noi, și totusi vietuesce în miediloculu nostru, pe altari'ele nostre, iubindu-ne neincetatu și suferindu pentru noi neincetatu; depe altariu inca lu trage iubirea, unde? a scoborî la noi, ca se ne stringa la sinulu seu, ca se si-iee locuintia în animele nostre, ca se ne sature neincetatu cu trupulu seu, și se ne adape neincetatu cu sangele seu spre viet'i'a eterna! Ore ce ar fî potutu se ne de mai multu?

Intru adeveru Iub. Frati! acest'a e hotarulu iubirii; cine a auditu

orecandu, ca se fia nutritu vre unu pastoriu turm'a sa cu ensusi trupulu sî sangele seu; ca se se lase pre sine rapitu de iubirea sa pana la acestu hotaru, nu potea decâtu singuru pastoriulu cerescu, singuru Ddiu; dar apoi a merge mai departe în iubirea sa nu pote neci ensusi Ddiu; precum dîce prea frumosu sî prea adevveratu S. Augustinu: „*De sî Ddiu este atotpotinte, mai multu nu pote se ne de; de sî este prea întieptu, mai multu nu scie ce se ne de; de sî este avutu, mai multu nu are, de unde se ne de.*“

Ce se ve mai dicu?! Mîntea mi tremura, anim'a mi bate incantata, buzele mi se oprescu gangavindu, sî nu mai pota alta, decâtu rapitu de mirare se cadu ca nimicitu la pamentu, sî se strigu cu S. Tom'a Apostolulu: *Oh Domnulu meu sî Ddiulu meu!*

Iub. Frati! Deca iubirea nemarginita alui Ddiu stralucesce cu atât'a potere din bunurile mari, ce ni le întinde în tain'a santa a Cuminecaturii; apoi nu mai pucinu se vedesce ace'a sî *din invitarea (chiamarea) întetitoria*, ce ni o face pentru de a ne îndemnâ, cã se gustãmu din cin'a sa santa; despre ce în partea II.

II.

Cu doru cugetu eu a dese Iub. Frati! la tempulu, candu petrecea Cristosu pe pamentu. Ah! pentru ce cã nu am traitu ore sî eu atunci, — asiã suspinu întru mine, pentru ce nu am traitu ore sî eu atunci, ca se lu fiu potutu luã sî eu în braciile mele ca bêturanulu Simeonu, séu se fiu fostu eu unulu dintre pruncutii fericiti, pre cari i-a luat elu în braciile sale, sî i-a binecaventatu, sî i-a santîtu! Ah! pentru ce cã nu am traitu sî eu atunci, ca se lu fiu potutu primî în cas'a mea ca Zacheiu, séu în corabi'a mea ca Petru? ca se fiu potutu spalã petiorele lui cu lacrimile mele ca Mari'a Magdalin'a, séa se fiu potutu odinî pe sinulu lui ca S. Joanu evangelistulu la cin'a cea depe urma. Ah! ce fericire ar fi fostu acést'a!

Ce feliu! Nu sentiti Iub. Frati! ardiendu sî animele vostre de unu asemene doru? Nu sentitu batendu sî piepturile vostre dupa o asemene fericire? Deca sentiti asiã, apoi bucurati-ve cu mine dimpreuna, cã-cî dorulu nostru usioru se pote implinî; de sî s'a naltiatu Cristosu depe pamentu la ceriu, dupa ce a finitu oper'a maretia a rescumpararii genului omenescu, totusi sî astadi petrece elu în miediloculu nostru, pe altariulu nostru, ascunsu ce e dreptu de naintea ochiloru nostri su form'a panii sî a vinului, dar întregu asiã precum amblã odiniora între omeni pe pamentu, cu ace'asi anima prea santa, care a fostu trista pentru noi pana la morte, cu acelesi mane prea sante, cari fecera atâte minuni, cu acelesi petiore prea sante, cari au ostenitu atâtu de multu pentru mantuirea nostra, cu acelesi buze prea sante, cari vesteau odiniora cu atât'a farmecu sî întieptinne invetiaturele vietiei, cu aceiasi ochi prea santi, din cari o singura privire incantã pre Zacheiu, sî miscã pre Petru la penetintia, sî

din cari sî astadi o singura privire imple anim'a de mangaiare sî fericire, cu acel'asi trupu prea santu, care l'a datu mortii, sî cu acel'asi sange prea santu, care l'a versatu pana la unu picuru pe cruce pentru mantuirea noastra.

Aici, aici petrece densulu in miediloculu nostru cu tota ddieirea, cu tota omenirea sa, sî nu numai cã ne ierta, se venimu la densulu, se lu luàm u in braciile noastre, se sarutàm u petiorele lui, se lu primimu in casele noastre, se odinimu pe sinulu lui; ci ensusi ne chiama, ne indemna, asiã dîcundu ne silesce, se grabimu la densulu, se petrecemu cu densulu, se lu luàm u in braciile noastre, se lu primimu in locuintiele, in animele noastre.

Cum! Nu auditi viersulu lui?! „*Eca stau la usia sî batu; de va audî cine-va viersulu meu, sî va deschide usi'a, voi intrã la elu, sî voi cinã cu elu sî elu cu mine.*“ (Apoc. III. 20). Asiã striga Cristosu cu viersu plinu de iubire standu la usi'a animelor noastre. Deschide-mi usi'a animei tale oh moritoriule! Eu sum Isusu, imperatulul nemoririi, eu sum Isusu, Ddieulu sî Creatoriulu teu, eu sum Isusu, amiculul sî binefactoriulu teu. „*Eca stau la usia sî batu!*“ deschide lasa-me se intru, cã-ci am gatitu pentru tine ospetiu ştralucitu, trupulu sî sangele meu; deca mi vei deschide, voi intrã la tine, in anim'a ta, tî voi aterne mesa scumpa sî te voi face partasi cinei mele imperatesci, din care celu care manca nu more neci odiniora.

„*Veniti la mine toti cei osteniti sî insarcinati, sî eu ve voi odini pre voi.*“ (Mat. XI. 28). Asiã audu strigandu mai departe viersulu dulce alu Mantuitoriului depe santulu altariu. Cum Domne! numai cei osteniti, numai cei insarcinati potu se merge la tine? Oh cine nu petrunde ore Iub. Frati! tain'a maretia a acestoru cuvinte ddieesci? Cine este acel'a dintre noi, cari se nu aiba sarcin'a sa, care se nu aiba de a portã crucea sa, care se nu aiba parte de slabitiunile sî dorerile, cari apesa pre fiii lui Adamu. Oh santa iubire ddieesca! chiamandu tu la tine pre cei cari sunt osteniti sî insarcinati, intre acestia chiami la tine totu genulu omenescu; toti suntemu osteniti, toti suntemu insarcinati, vietia noastra intrega nu e alta, decãtu o ostenela sî sarcina neintrerupta. „*Veniti dar la mine — ne strigi tu plinu de iubire — sî eu ve voi odini pre voi.*“ Veniti oh morbosiloru la mine, la doctoriulu vietiei; veniti oh peccatosiloru la mine, la isvorulu curatiei; veniti oh orbiloru la mine, la impartitoriulu luminei; veniti oh seraciloru la mine, la vistieri'a avutfe-loru; veniti oh nepotintiosiloru la mine, la Domnulu tariei; veniti toti cei osteniti sî insarcinati, sî la petiorele mele, pe sinulu meu veti afiã usiorare sî odina, veti afiã mangaiare sî fericire!

Sî au nu auditi sunandu neincetatu depe naltimea santului altariu chiamarea lui blanda la fiacare santa Liturgia? Au trecutu secle, au peritu popore, s'au restornatu tronuri, s'au nimicitu imperatie; ma de optu-sprediece secle sî adi resuna cu ace'asi potere, cu acel'asi farmecu, cu

ace'asi iubire depe altariile nostre cuvintele lui ddieesci: „*Luati mancati, acest'a este trupulu mieu.*“ „*Beti dintru acest'a toti, acest'a este sangele mieu.*“ Apropiati-ve, ce ve retiene? Eu sum Isusu, Mantuitoriulu vostru, si dorescu a trai o vietia cu voi, la olalta cu voi; ceriurile ceriurilor nu me potu cuprinde, ci eta ca voi se me cuprinda animele vostre mice; in ceriu tote poterile jacu la petiorele mele inchinandu-se, si eta ca eu din sinulu eternitatii, unde me incungiura atat'a marire, in iubirea mea me scoboru la voi, ca se mi redicu tronulu in sufletele vostre, si se ve pascu, se ve nutrescu cu trupulu si sangele mieu pre voi oitiele mele, mnelusiei mei. Ce stati inspaimentati? Nu ve temeti! Pasiti inainte cu cutezare: „*acest'a este trupulu mieu*“ si „*acest'a este sangele mieu!*“ „*Ascultati-me pre mine, si veti manca cele bune, si se va desfetá intru bunetati sufletulu vostru.*“ (Is. LV. 2).

Asiá ne chiama, asiá ne striga neincetatu Mantuitoriulu Cristosu, ca se grabimu la cin'a lui cea santa, ce o-a ronduitu la mes'a lui scumpa, ce o-a asternutu pentru noi! In fiacare ora, in fiacare clipita, diu'a si noptea primesce bucurosu totu de un'a intrarea nostra la densulu; nu avem a ne teme neci odata, ca vomu fi primiti reu, séu i vomu fi spre greutate, ca-ci ensusi ne chiama, ensusi ne striga, ba prin invitarea sa intetitoria, neintrerupta ne silesce chiaru, se ne apropiamu de mes'a lui cea santa, se gustamu din ospetiulu lui stralucitu, in care ne satura cu trupulu seu prea santu, si ne adapa cu sangele seu prea scumpu spre vietia eterna! Si pentru ce ore acést'a? Pentru ca ne iubesc Iub. Frati ne iubesc nemarginitu, si ace'a fire are iubirea, ca arde de dorulu a impartasi fericirea sa, bucuria sa, bunurile sale, a se impartasi pre sine tota acelor'a, pre cari i iubesc!

Ci Iub. Frati! Fia catu de poterica invitarea, ce ni o face Cristosu la cin'a sa, candu ne striga la fiacare s. Liturgia prin viersulu preotiloru sei: „*Luati mancati*“ etc. „*Beti dintru acest'a toti*“ etc. totusi cine nu sentiesce, ca de mii de ori este mai poterica invitarea lui, ce ni o face la cin'a sa acum prin ace'a, ca scoborindu pe altariile nostre, se descopere naintea nostra in tota fiinti'a sa, in tota ddieirea si omenirea sa?!

Cetimu despre o mama, ca baiatielulu mieu, ce lu portá inca in bracie, scapandu odata din vederea ei, terindu-se micutiulu cum potea pe pamentu, ajunsse pe neobservate atatu de aproape de o gropa adunca, incatu abia mai era unu pasu bunu, pana se se restorne bietulu depe margine in aduncime, unde si-afia de buna sama perirea sa. Mam'a lu observa in urma, vede pericolulu; cuprinsa de fiori de morte ar alerga dupa densulu, ca se lu mantuiasca din gur'a mortii, dar prin acést'a l'ar sparia pote; ce se faca? incede a-lu striga, cercandu a-lu indemná cu vorbe dulci, ca se reintorne; ma in daru! baiatielulu nepreceptu se teresce si mai nainte, sangele inghiacia in venele mamei nefericite la cugetulu, ca pote o clipita numai, si fiulu seu iubitu e pierdu pentru totu de un'a in aduncimea cumplita. Dar ce nu inventeza (afia) iubirea! Candu chia-

marea dulce nu mai folosiá nimicu, mam'a iubitoria si-desvelesce cu grabire sinulu de mama, la care aplecá pre fiulu seu, si fora de a díce vr'unu cuventu, lu arata fiului seu; fiulu vede, intielege dintru acést'a dorulu mamei sale, si intorcundu-se cu grabire, se teresce sembindu la mum'a sa, tindiendu-si cu sete manutiile mice dupa sinulu, ce lu laptá, si mam'a nu avea stare de fericire, cá pote stringe éra la pieptulu seu pre fiulu iubitu, pre care mai cá lu credea acum pierdutu.

Astfeliu este Iub. Frati! si iubirea lui Cristosu in s. taina a Cuminecaturei; departandu-ne noi dela densulu si alergandu pe calea pecatelor catra perirea nostra, elu ne striga, si cu cuvinte dulci ne indemna a ne reintorná la sinulu seu, ca se ne scape de morte, si nutrindu-ne cu trupulu si cu sangele seu, se ne faca partasi vietiei eterne; si deca acést'a nu folosesc, si-descopere inaintea nostra, pe altariulu bisericei nostre sinulu ddieirii sale, ca se cunoscemu dorulu ferbinte alu animei sale parintiesci, se reintornámu si se alergámu cu sete la sinulu seu iubitoriu, si se gustámu din isvorulu vietiei, din trupulu si sangele seu ddieescu, ca se nu perimu, ci se traimu in eternu!

Si noi, ah cum respundemu noi la invitarea lui plina de iubire?! Morbosulu se apropia cu incredere de mediculu seu, cerbulu setosu alerga cu grabire la isvorulu recorosu, porumbulu flamendu bate din aripe de bucuria, aflandu ceva nutretiu pe pamentu; si noi? noi morbosi, setosi, flamendi cu sufletulu trecemu cu nepasare pe lenga stulu altariu, unde ne accepta Domnulu vietiei, unde ni se imbia mancarea si beutur'a ddieesca!

Cum! deca ne va ajunge mortea intru o stare ca acést'a? Ce vomu respunde Judecatoriului dreptu, candu ne va aratá, ce nebunesce amu lucratu, respingundu cu recela chiamarea lui plina de iubire? Nefericitoru! ne va díce Domnulu la judecat'a sa infricosiata, pentru ce v'ati aruncatu in braciile mortii, candu erá in manele vostre pana vietiei?!

Oh minelu sierfitu neincetatu Parintelui cerescu! pentru ce nu grabescu ore animele nostre, a se uní cu tine Domnulu vietiei? Oh Ddieire ascunsa! cum e ore cu potintia, de nu sentámu fiinti'a ta de facia pe altariulu nostru? De nu sentámu degetulu teu, candu bati cerendu intrare la usi'a animelor nostre? Oh aduncime nemesurata a iubirii! cum e ore cu potintia, de nu se aprindu animele nostre de atát'a iubire? Pana ce ochii tei ne cerca cu iubire, se ne veda in numerulu celoru ce se apropia la mes'a ta, pana ce anim'a ta ne accepta cu doru la ospetiulu santu, ce l'ai gatitu noue, noi petrecemu pe cái retecte, departe de tine, isvorulu vietiei!

Dar nu, acést'a nu va mai fi asiá! De astadi inainte tu esci viet'a nostra cea adeverata, tu esci tient'a nostra; a gustá a dese din cin'a ta ddieesca, a te stringe pre tine la piepturile nostre, a-ti dá salasiu in animele nostre, acést'a va fi de adi nainte bucuri'a nostra adeverata. Vena dar Domne! umileste-te a scoborí cátu mai adese in sufletele nostre, si le pasce, si le satura cu mancarea ta ddieesca, redica-ti in ele tronulu

teu, și le guverna; guverna cugetele noastre, guverna voi'a și tota vietii'a noastră; și candu se va apropiá capetulu vietiei noastre, candu se va întunecá lumea naintea ochiloru nostri, și vomu jacé nepotintiosi in patulu doreriloru, nu ne lasá fora mangaiare și intarire in suferintiele noastre pre noi fiii tei, ci grabesce Domne! la noi, și trecundu cu vederea gresielele noastre, mangaia-ne, intaresce-ne, și indulcesce amaritiunea despartirii noastre cu trupulu și sangele teu prea santu; ca adormindu linisciti in fiinti'a ta de facia, se ne desceptâmu fericiti in braciile tale in vietii'a eterna. Amin.

Dominec'a a XXIX. dupa S. Rosale.

Predica

(de **Justinu Popfiu**).

Despre ensemplele rele.

„Intrandu Isusu in unu satu, l'au intempnatu pre elu diece barbati leprosi.“
(Luc. XVII. 12).

Lepr'a, in care suferiau cei diece barbati, cari dupa cum ne spune s. Evangelia de astadi, se apropiara cu incredere la Isusu, ca se si-cerce vindecarea la densulu, doctoriulu minunatu și induratu alu totororu nepotintieloru, erá Iub. Asc! o bola latita odiniora forte in tier'a jidovesca și in partile invecinate, o bola urita, care implea trupulu cu bube scarnave și dorerose, și lu schimosea intru atât'a, încâtu omulu nefericitu cuprinsu de bol'a acést'a, nu somená a omu, ci mai multa a una icona stricata și spintecata in bucati. Pe lenga acést'a lepr'a erá lipitiosa forte, din care cauza cei cari patimiau de bol'a acést'a necurata, erau eschisi bietii de ei din tota adunarea omenesca, nu erau suferiti neci chiaru se traiesca in cetati și sate, ci scosi afara trebuia se petreca in locuri deserte și neamblate, departe de totu sufletulu omenescu, ca nu cumva se molipsesca prin bol'a loru și se aduca la necasu și doreri și pre altii.

S. Augustinu privesce in leprosiu din s. Evangelia de astadi tipulu omeniloru pecatosi, ale caroru esemple rele se latiescu cu rapediune, molispindu cu veninulu loru și ducundu la morte sute și sute de suflete curate, cari nu se sciu ferí in destulu de ele.

Urmandu dar și eu esplicarii (telcuirii) stului Augustinu, venu se ve aratu Iub. Asc! in cuventarea mea de astadi *stricatiunea mare, ce o facu intre omeni prin firea loru cea lipitiosa esemplele rele ale pecatosiloru*, demustrandu-ve

- a) că omenii pecatosi prin esemplele loru cele rele corumpu și rapescu cu sine in perire multe suflete nevinovate, și că
- b) sangele acestoru suflete osendite prin vin'a loru le va poftí Ddieu din manele loru, pedepsindu-i cu suferentie immultite in foculu eternu.

Se incepemu dar cu voi'a inalta a Tatului, si cu ajutoriulu santu alu Fiiului; éra spiretulu s. se ne tramita si Elu din ceriu poterea sa ddiéesca, ca vedindu reulu, se lu incungiuràmú, si cunoscundu binele se lu urmàmú spre fericirea si mantuirea nostra!

I.

Vediut'ati Iub. Asc.! de ce maiestria insielatoria se folosescu venatorii, candu esu in gradine, la campu séu in paduri, a prinde paseri? Deca voiescu se faca venatu bunu, ducu cu tine o alta pasere prinsa mai nainte si orbita; acést'a apoi o lega la cutare locu, unde vreu se si-intinda smê-culu, ca prin ciripirea sa, prin canteculu seu se insiele si pre altele in cursa, éra ei se retragu ascundiendu-se, ca se nu sparie paserile prin presinti'a lorú.

Dar au nu cunosceti intru acést'a maiestri'a insielatoria, de care se folosesc si diavolulu, candu pornesce a vená in curs'a sa suflitele nostre? Deca s'ar apropiá densulu in persona de noi, asiá precum este, ne-amu inforá de vederea lui, si facundu-ne cruce amu ceréa in fuga scapare de densulu, si nu ne-amu oprí pote pana la preotu, nu ne-amu oprí pote pana in s. baserica inaintea altariului lui Ddiéu, unde singuru ne-amu sentí destulu de scutiti de naintea lui. O scie acést'a diavolulu prea bine; pentru ace'a priviti cu câta insielatiune pornesce la venatulu seu fatale. Asemene venatoriloru de paseri, si elu se nesuesce a prinde mai antâiu vr'unu sufletu mai nesocotitu in curs'a sa, ducundu-lu la pecatu, pre acést'a lu orbesce apoi suflitesce, ca se nu si-cunosca periculu seu, lu lega tare prin legaturele patimeloru peatose ca pre captivulu (prinsoneriulu, robulu) seu, si pre acest'a lu tramite apoi la loculu, unde vre se faca venatulu seu, ca prin esemplulu pecateloru sale se insiele si pre altii pe nesentite in cursa, si asiá se i restorne in perirea eterna.

Acést'a a fostu maiestri'a diavolului dela inceputu. Candu a insielatu pre omenii primi, pre protoparintii nostri Adamu si Ev'a, a trebuitu se se apropie elu ensusi in persona de densii, cà atunci inca nu avea prinsu pre nimene altulu, de cine se se folesca; dar atunci s'a imbracatu in tipu de sierpe, ca se nu fia cunoscutu, ci dupa ce i-a sucesu a insielá si a orbí pre unulu dintre densii, pre Ev'a, elu s'a retrasu de locu, si s'a folositu de Ev'a, ca se prinda in latiulu seu si pre Adamu.

Omulu are ensusírea, cà imiteza si elu ce'a ce vede, cà facu altii inaintea lui. Acést'a ensusíre se afla incuibata inca si in pruncii cei mici, carii nu au o deprindere mai placuta, decâtu a maimúí cele ce vedu dela altii. Fetisiorele mice si-facu culina, porta in bracie papusia, o culca in léganu, o legana, i canta, etc. Din contra pruncii se calarescu pe cai de lemnú, iubescu a trage carutia etc. pentru cà aceste le-au vedu dela parintii lorú, séu dela alti omeni mari. Acést'a ensusíre se desvolta in prunci, pentru cà ea si-are radecin'a in ensasi firea omului; si fiindu cà firea omului din nenorocire este corupta prin pecatulu stramo-

siescu; de aici noi urmăm cu multu mai usioru faptele cele rele, decâtu cele bune ale consociloru nostri, cu cari trainu și petrecemu la olalta. De exemplele cele rele suntemu rapiti ca de o apa rapede, ce ne duce cu sine, pentru că intru acolo ne trage și firea nostra stricata și plecata spre reu; pana ce din contra la faptele cele bune potemu ajunge numai notandu in susu, in contra apei, adeca in contra firii nostre stricate, și luptandu-ne cu valurile ei, adeca cu patimele și pornirile peccatoase ale carnii nostre. Ce mirare dara deca exemplele rele sunt unu miedilocu atâtu de potericu spre stricarea moravuriloru bune și spre molipsirea sufleteloru nevinovate cu veninulu ucidatoriu alu peccatorulu?

Caletoriulu ajunsu la marginea vre unei ape, sta la indoiela, și nu cuteza a trece peste dens'a, temendu-se, că si-va află in valurile ei perirea sa, pana nu vede trecundu mai întâiu pre altulu, carui i este acum calea cunoscuta. Astfeliu ce multi crestini s'au infioratu la inceputu, a trece peste marginile detorintieloru sale, pana ce nu au vediutu, că nu sunt ei cei primi, că altii le-au premersu fora neci o frica, fora neci o rosine, și de multe ori fora pedeps'a, care se i fia ajunsu de locu. Pote că tote imbiarile și rogarile Evei nu aru fi fostu de ajunsu, se induplece pre Adamu, a mancă din pomulu opritu, și astfeliu a calcă mandatulu lui Ddieu, deca nu ar fi vediutu mai întâiu pre Ev'a facundu acést'a calcare peccatoasa.

Intru adeveru Iub. Asc.! cum ar și fi ore cu potintia, ca se remana nesticatu odorulu nevinovatiei in societatea aceloru amici nerosinati, cari nu resufla, decâtu putorea peccatulu? Cum ar fi cu potintia a se pastră iubirea și zelulu (revn'a) catra lucrurile sante in giurulu acelor'a, cari despretiuescu și injura totu ce este santu? Cum ar fi cu potintia a padf nevatemata curatia in miediloculu aceloru, cari se tavalescu petati in noroiulu peccatorulu? Cum ar fi cu potintia se sierbesci lui Ddieu cu credintia intre aceia, ale caroru buze nespalate nu rostescu dora neci odata numele lui celu santu, fora a-lu blaștemá?! Este ore cu potintia se infloresca o flore, deca cade brum'a noptii pe dens'a? Au nu se va palí, au nu se va vescedi? Este ore cu potintia, se te joci cu cenusia, și se nu te petezi pe mana și vestiminte? Este ore cu potintia, se treci pintre scai, fora se se acatie de tine? se treci peste giaru, fora se tí ardi petiorele? Este ore cu potintia, deca inchidi o oe riiosa in turma, se nu se molipsesca tota turn'a? Este ore cu potintia, deca puni și macar numai unu meru putredu intru unu sacu de mere sanetose, se nu se strico, și se nu putrediesca tote merele? Este ore cu potintia, deca inchidi unu lupu intre mmelii nevinovati, se nu i affi la demanetia pre toti spintecati séu celu pucinu sugrumati la petiorele lui? Este ore cu potintia, se te intorci pintre telhari, și se nu te descepti dintru odata, că tí lipsesce pung'a?!

Oh de ati cunosce din aceste Iub. Asc.! ce mare periclu jace pentru sufletulu curatu in exemplele rele ale sociloru fora de lege. Unu singuru omu cu moravuri corupte, este in stare a seduce pre toti, cari se apropia

de densulu. „*Celu ce se atinge de smolu* — dice intieptulu Sirach — *mangí se-va, sí celu ce se insociesce cu celu trufasiu, asemene va fi lui.*“ (Sir. XIII. 1). „*Cu celu santu, vei fi santu* — striga profetulu imperatescu — *sí cu barbatulu alesu vei fi alesu . . . sí cu celu stricatu te vei strică.*“ (Ps. XVII. 26, 27). Sí stului Pavelu Apostolulu, petrunsu de acestu adeveru tristu, ne întreba: „*au nu sciti, cà aluatu pucinu dospesce tota frementatur'a?*!“ (I. Cor. V. 6) ca sí candu ar dice: au nu sciti, cà unu singuru esemplu reu alu omului pecatosu, strica pre toti aceia, cari venu in coatingere cu densulu?

Sí ah! deca ar fi numai atât'a! Ah! deca ar fi, ca esemplele rele se se opresca aci in stricatiunea lor! Dar acest'a este Iub. Asc.! inca numai inceputulu reului. Esemplele rele ale pecatosiloru corumpu pre cei ce sunt in coatingere cu densii; acestia inse éra corumpu pre altii, acestia corumpu de nou pre altii, acestia latiescu reulu prin esemplele lor éra mai departe la altii, pana ce se corumpu o suta, sí doue sute, o miie sí mai bine; astfelu de multe ori unu singuru esemplu reu, care a datu cutaruia indemnulu primu spre pecatu, se latiesce, sí se totu latiesce dela unulu la altulu intr'o mesura, ce abia se poté precalculá (socotí înainte), aruncandu sementi'a rea in sute sí sute, cari o voru aruncá pote éra sí in altii sute sí sute; sí astfelu reulu, la care amu datu pote noi indemnulu primu prin esemplulu nostru, se straplanta diu generatiune in generatiune, sí totu cresce, totu cresce mai departe pana la capetulu vécului.

Priviti ve rogu la miscarea, ce o produce in apa o petra aruncata in dens'a. Abia cadiú petr'a in apa, se sí formeza unu cercu giuru in giuru in loculu, unde a cadiutu petr'a; acest'a produce impregiurulu seu unu altu cercu mai marisoru, dupa acest'a se forma unu alu treile cercu sí mai mare, sí asiá totu mai departe, pana ce vene tota ap'a in miscare. Séu observati, cum unele locuri resonatorie mai alesu codrii sí muntii, resbatu câte de doue, câte de trei sí mai de multe ori sunetele, strigarile nostre. *) Asiá ceva se intempla cu esemplele rele. Unu singuru cuventu pecatosu, ce l'a scapatu cine-va depe buze, o singura fapta rea, trage dupa sine de multe ori sute sí mii de pecate, rapindu nenumerate suflete pana atunci nevinovate in foculu peririi eterne, de unde apoi neci sangele lui Cristosu nu le poté scapá mai multu!

„*Intru inceputu* — dice Moise — *a facutu Ddieu ceriulu sí pamentulu.*“ (I. Mos. I. 1). Numai ceriulu sí pamentulu? Dar iadulu unde l'a uitatu stulu profetu, de nu lu pomenesce între facerile lui Ddieu? Cine a facutu dara iadulu? **) Iadulu l'a facutu Iub. Asc.! pecatulu; a

*) Se spune, cà in Comitatulu Satumarelui ar fi unu locu, ni se pare la comun'a *Ardusatu* (Erdőszada) aproape de Bai'a-mare, care raspunde *de sicpte ori* strigarea omenesca! (Red.)

**) Dictionariulu de Bud'a (1825) inceputu, precum se scie, de Petru Maiora, sí continuatu apoi de mai multi, deriva cuventulu *iadu* dela lat. *hiatus*, care la Cic. Plin. sí Virg. inseamna o crepatura a pamentului. Ore nu e mai ratiunale a-lu deduce dela grec. *hades*, care are chiaru acel'asi inticlesu cu *iadulu* romanu? (Red.)

pecatuitu Lucéferu voindu a fi mai mare decâtu Ddiu, si fu aruncatu de Ddiu in iadu; iadulu l'a facutu dara pecatulu, deca nu erá pecatu neci odata, neci iadu nu ar fi fostu neci odata. Si cino a implutu si totu imple iadulu cu noue si noue sierfe? Iadulu l'au implutu si lu totu implu cu noue si noue sierfe esemplele cele rele. Lucéferu scolandu-se in sumeti'a sa in contra lui Ddiu, a trasu prin esemplulu seu celu reu a treia parte a angeriloru dupa sino la pecatu, si prin pecatu in osend'a eterna. Si deca a fostu acést'a asiá chiaru si cu angerii, acele fiintie curate, cum vomu poté resiste esempleloru rele a altor'a noi moritorii slabi, pre cari si ensasi firea nostra stricata ne indemna si ne trage la pecatu?

Ce amaru acelor'a, cari prin esemplele loru rele corumpu moravurile bune ale celoru nevinovati, cà-ci din manele loru va cere odinora Ddiu sangele sufletelor pierdute prin vin'a loru, si i va pedepsi cu suferintie immultite in foculu eternu, despre ce in partea II.

II.

Ronduel'a direptatii aduce cu sine, ca toti aceia, cari se facu vino-vati legii, se si-iee pedeps'a meritata; si acum chiaru si dupa legile nostre omenesci, cu câtu este mai mare vin'a, cu atâtu trebue se fia mai aspra pedeps'a. Deca clevetesci pre deapropie teu, séu lu daunezi in averea lui, legea ti-dicta prinsore; deca rapesci cova cu sil'a dela altulu, deca arunci tetiune in cas'a deapropelui teu, deca navealesci asupra lui si i stingi cu mana de lotru viet'i'a; legea ti-dicta morte, séu in casulu celu mai favoritoriu temnitia grea, indelungata.

Ci deca si legea nostra omenesca este atâtu de aspra si facia cu cei cari dauneza pre altii in bunurile loru trecatorie; ce pedepsa va fi ore destulu de aspra pentru aceia, cari rapescu dela altii ce'a ce au mai scumpu, viet'i'a sufletului loru nemoritoriu? Au nu este mai scumpu sufletulu decâtu trupulu? Au nu sunt mai scumpe cele neperitorie, decâtu cele stricatiose? Cele eterne decâtu cele temporali?

Fiacare lucru se apretiuesce Iub. Asc.! dupa pretiulu, ce lu dau omenii intielepti pentru densulu. Acum ce pretiu are dara sufletulu? Me suiu cu cugetulu in muntele Golgotei. Cine este ore ace'a sierfa de dorere, ce o vedu restignita pe cruce, luptandu-se cu mortea? Pentru ce ore acele suferintie, sub a caroru greutate se cutremura pamentulu? Pentru ce ore acele cuie ascutite, acea cumplita cuuna de spini? Ah! credinti'a mi spune, cà acel'a e Fiiulu lui Ddiu! Elu suferé asiá, elu more cu o morte atâtu de rosinosa si infricosiatá, si pentru ce? ca se mantuiasca sufletele! „*Asiá a iubitu Ddiu.*“ (Iuu III. 16). Oh ce scumpu pote fi dara sufletulu, pentru a carui mantuire patimesce atât'a ensusi Ddiu? „*Oh sufletele!* — striga uimitu S. Augustinu — *ce mare pretiu ai!*“ Celu ce ucide dara sufletulu deapropelui seu, indemnandu-lu prin esemplele

sale rele la pecate, acel'a face deapropelui unu reu nemesuratu mai mare, decâtu cà i-ar impunge cutitulu in anima, ca se mora pe locu!

Ci Iub. Asc.! precum v'am aratatu, stricatiunea esempleloru rele inca nu si are aci capetulu. Insielandu unu sufletu, ai insielatu pote o suta, pote o miie. Veninulu ucidatoriu, care a esitu dela tine, latiesce totu mai departe, totu mai departe, si ia cu tempulu dimensiuni, ce neci nu se potu pre calculá. Celu ce s'a bolnavitu primadata prin vin'a ta, prin esemplulu teu fatale, va molipsi si elu pre toti, cu cari vene in coatingere. Candu trupulu teu va fi putreditu de multu in mormentu, urinarile triste ale esempleloru tale rele voru traí inca pe pamentu in sute de nefericiti, cari voru avé de a-ti multumí numai tie perirea loru. Respundiatatea pentru tote aceste va cadé asupra ta, si in diu'a judecatei se voru scolá in contra ta nenumerate suflete osendite, despre cari nu ti vei aduce a minte, se le fi vediutu vre odata in vietia, si voru strigá resbunare asupra ta ucidatoriulu loru, si voru cere asupra ta mesura indiecita, mesura insutita de pedepsa dela dreptatea lui Ddiu! Si Ddiu, poté-va ore se nu faca dreptate? Poté-va ore Ddiu privi la atâte sierfe nefericite, fora a se aprinde de mania asupra ta, ucidatoriulu loru?

Chiaru si o fera selbatica, deca i rapesce cine-va puisiorii, si venindu nu i afla mai multu in culcusiulu loru, alerga ca turbata cu ochi schinteiatori de mania prin tota padurea, prin totu desertulu, ca se afle pre rapitoriulu puisioriloru sei, si deca l'a aflatu. se arunca cu rapediune asupra lui, si lu spinteca in bucati. Deca si o fera si-resbuna (ishendesce) asiá pentru puisiorii sei, ore Ddiu se nu aiba fulgere, se nu aiba pedepse pentru aceia, cari i rapira atâte suflete nefericite, miresele sale iubite, pentru cari vai! câtu a ostenitu, câtu a suferitu, pana le-a potutu rescumpará!

Abiá versá Cainu sangele fratine-seu, candu eca Domnulu aprinsu de mania santa, lu si trage la judecata, dicundu: „*Unde este fratele teu Abele? sangele fratine-teu striga la mine din pamentu. Si acum blastematu vei fi tu pe pamentu, care a deschisu gur'a sa, ca se primesca sangele fratelui teu din man'a ta.*“ (I. Mos. IV. 9—11). Dar Cainu a ucisu numai trupulu fratelui seu; cum dar! se nu lovesca Ddiu cu resbunarea sa in aceia, cari ucidu nu trupurile stricatiose, ci sufletele nemoritorie ale fratiloru loru?

„*Esí voi inaintea loru* — dice Domnulu la profetulu Ose'a — *ca ursoi'a, carei i s'a rapitu puii.*“ (Os. XIII. 7). Esí-va inaintea loru, si sangele aceloru suflete nefericite, osendite prin esemplele loru rele, lu va poffi din manele loru, precum amenintia ensusi Domnulu la Ezechiulu profetulu: „*Sangele lui lu voiu cere din man'a ta.*“ (Ezech. III. 20). Cum nefericitoru! ce veti raspunde inaintea Judecatorielui dreptu, candu sufletele fratiloru vostri, insielati la pecatu prin esemplele vostre rele, le va cere din manele vostre? Vetí replicá pote lui Ddiu, cà voi nu ati dusu pre nimene cu sil'a la pecatu; raspunda ei, pentru ce v'au urmatu? Cum! Celu ce face o gropa in miediloculu stradei, au nu porta elu vin'a,

deca cade altulu in dens'a? Celu ce arunca giaru in cas'a deapropelui seu, au nu este elu respundiatorin, deca se aprinde si arde cas'a? Esemplele vostre rele au fostu acea gropa, in cari au caditu deapropetele vostru; esemplele vostre rele au fostu acelu giaru, care a aprinsu spre pecate animele consociloru vostri; voru peri si ei, pentru ce s'au lasatu atatu de orbesece, a fi prinsi in cursele vostre; ci tremurati voi, ca-ci tota sierf'a, ce a caditu prin vin'a vostra, striga din iadu la ceriu ca sangele lui Abel, cerendu resbunare, cerendu noue si noue pedepse asupra vostra!

Cetimu la S. Cesareu istori'a infiatoria a unui omu, care avu nefericirea, a duce prin esemplele sale rele multe suflete in perirea eterna. Morindu elu, candu sufletulu lui scoboria in iadu, la port'a iadului lu asceptau o multime de suflete osendite, cari i esira inainte, si vediendu-lu, lu apucara cu mania, si lu trasera cu rapediune in iadu, dicundu-i intre blastenuri cumplite: „*vena, vena afurisite! si suferi torturele, cari ni le-au croitu pecatele tale!*“ Oh cumplita sorte! Acolo i ascepta pre peccatosi tote foradelegile loru, dar si pecatele, la cari au insielatu pre altii prin esemplele loru; respundiatatea pentru tote aceste se va pune la petiorele loru, si pentru fiacare sufletu, care a cadintu sierfa esempleloru rele ale loru, voru fi pedepsiti cu noue si noue suferintie in foculu nestinsu; precum adeveresce si S. Augustinu, dicundu: „*Cati omeni au sedusu cine-va prin moravurile sale, pentru toti accia va suferi torture eterne!*“

Vedeti aci Iub. Asc.! osend'a acelu nefericiti, cari prin faptele loru fora de lege au coruptu sufletele celoru nevinovati si i-au dusu la pecate; ei voru suferi in eternu in locul acelu intunecosu, unde flacar'a nu se stinge, unde vermele nu more neci odata; si voru suferi nu numai pentru pecatele loru, ci voru suferi de diece ori, de cincidieci, de o suta, de o miie de ori mai aspru si mai multu, asiá precum au coruptu si au aruncatu in peritiune prin foradelegile loru diece, cincidieci, o suta seu o miie de suflete.

Cum Iub. Asc.! deca se afla pote si intre voi nefericiti ca acestia, cari prin faptele, sfaturile seu vorbele vostre rele ati inveninatu sufletele altor'a, si ati insielatu pre vre unulu seu pre mai multi dintre socii, dintre fratii vostri depe calca raiului pe calea osendei, iertati-mi ve rogu intrebarrea; ce facere destulu poteti dá fratiloru vostri pentru viet'a eterna, care o-au pierdutu prin voi? pentru misielatatea nespusa, in care i-ati aruncatu? Si ce sierfa poteti aduce lui Ddieu pentru sufletele iubite, cari i le-ati rapitu? Ah! voi sunteti ucidatorii sufletelor fratiloru vostri, manele vostre sunt petate cu sangele loru; ce veti raspunde dar Judecatoriului dreptu, candu va sta inaintea vostra cu mania, si va cere din manele vostre sufletele loru, intrebandu-ve aprinsu de resbunare ca odinora pre Cainu: „*Unde este fratele teu? Sangele lui striga la mine*“ striga blastemu si resbunare asupra ta, ucitatoriulu lui neinduratu? Ce veti raspunde?!

Oh grabiti dar, grabiti Iub. Asc.! a preveni pedeps'a, ce ve ascepta,

a imblândi mani'a lui Ddiu, înainte de ce ati cadé in manele dreptatii lui, câ-ci vai! atunci nu va mai poté fi scapare pentru voi. Deca a casionatu cine-va dauna deapropelui seu, ce arc de facutu? Au nu poftesce dreptatea, au nu demanda legea, ca se-lu desdauneze (despagubesca), se i resplatesca bunurile instrainate. „*Deca va esî focu — dîce Moise — . . . sî va arde clâi, séu spice, séu tiérina, se le platesca celu ce a aprinsu foculu*“ (II. Mos. XXII. 6) si éراس! „*De vei luá pemnu (zalogu) vestmentulu vecinului teu, înainte de apusulu sorelui se lu dai lui inderetu; câ-ci acest'a este acoperementulu lui, numai vestmentulu acest'a lu are elu, cu care si-acopere trupulu seu, in ce va dormi?*“ (ib. 26. 27). Ah! Iub. Asc! prin traiulu vostru nemorale, prin faptele vostre desfrenate, prin vorbele vostre nerosínate ati aprinsu si voi foculu patimeloru in fratii vostri, care a arsu, a nimicitu tote frupturile bune in anemele loru; vestmentulu nevinovatiei, afora de care nu au altulu, in care se se infaciesizez inaintea lui Ddiu, éra fora acest'a cum voru adormi spre odin'a eterna? Pentru ce intardiati dar a raspunde detorintiei vostre? Nu auditi, ce ve demanda legea! cei ce ati aprinsu foculu, se resplatiti fratiloru vostri daunati daun'a casionata, si vestmentulu nevinovatiei, ce l'ati rapitu dela densii, se lu dati inderetu inca inainte de apusulu sorelui, inainte de ce ar apune sorele vietiei vostre. Resplatiți daun'a, ce ati facutu, si dati inderetu fratiloru vostri insielati vestmentulu rapitu, vestmentulu nevinovatiei, intorcundu-ve depe calea foradelegileru vostre, stralucindu loru de astadi inainte prin fapte placute lui Ddiu, prin santia, dreptate, curatia, rabdare, indurare etc. si folosindu tote miedilocele, ce ve sunt indemana, spre a-i intorce depe calea peririi, pe care au retécitu prin vin'a vostra.

Ci ah! Iub. Asc! ce greu lucru este acest'a! E usioru, a aruncá schinteu'a intr'o casa, intru o clae, ca se se aprinda si se arda; ci ca se poti opri si se poti stinge apoi flacarele consumatorie, spre acést'a se receru instruminte (scule) multe, poteri incordate rabdare lunga. E usioru, a strică stavilele (gaturile), cari impedeza valurile apeii, ca se nu erumpa, se nu reverse; dar ore ace'asi mana, care a stricatu cu atât'a usioratate stavilele, fi-va ea in stare, a pune stavilele éراس la locu, si a impedezá esundarea valuriloru navalitorie?! A fostu usioru Iub. Asc! a aprinde prin esemplele vostre cele rele foculu pecatelor in anemele nevinovate; a fostu usioru, a nimicí stavilele legii, ce mai tieneau in freu patimele loru; dar ore vietii voastra pocaita, ore faptele vostre cele bune, petrunde-voru anemele fratiloru vostri chiaru atâtu de iute si atâtu de usioru, câtu de iute, ci câtu de usioru le-au petrundu mai nainte foradelegile si esemplele vostre cele rele? Ore fi-veti in stare a reduce la Ddiu sufetele insielate chiaru atâtu de iute si atâtu de usioru, precum le-ati rapitu dela densulu?

Si supunendu, câ veti poté face acést'a cu privire la aceia, cari sunt inca in vietia; ce desdaunare veti poté dá inse aceloru nefericiti, sedusi prin esemplele vostre cele rele, cari mutati acum din vietia, suferu

sî plangu fora sperantia de scapare in foculu eternu? Supunendu, cã prin pocainti'a vostrã, prin lacrimile sî sfaturile vostre, prin zelulu vostru pentru s. casa alui Ddieu, prin statornici'a vostrã in rogatiune, prin ajunurile vostre aspre, prin curati'a sî dreptatea prin bunetatea sî indurarea vostrã, cu unu cuventu, supunendu cã prin vietii vostrã nouã, santã sî nevinovata, ce o veti incepe de astadi inainte, veti fi in stare, a intorce depe calea peririi pre cei ce sunt inca in vietia dintre fratii vostri amagiti; dar fi-voru ore in stare tote aceste nesuintie bune sî sante ale vostre, a stemperã sî macar cãtu e unu picuru de apa fiacarele nestinse, in cari gemu acum in iadu nefericitii aceia, cari se amagira sî se osendira prin vin'a esempleloru vostre?!

Vedeti Iub. Asc.! respundiatatea mare, ce ve apesa inaintea lui Ddieu! Cu tote aceste nu desperati; ci cu incredere fiesca in indurarea lui Ddieu, folositi tote miedilocenele sî tote cãile, incordati-ve tote poterile a indreptã, a reintorce la Ddieu sî a-i scapã de osendire celu pucinu pre aceia dintre fratii vostri amagiti, cari mai sunt inca in vietia; era in loculu celoru adormiti, pre cari neçi ranele, neci sangele lui Cristosu nu i mai pote scapã din suferintiele, in cari i-ati aruncatu amagindu-i prin esemplele vostre cele rele, dati-ve totã silinti'a, a castigã lui Ddieu sufletele altoru pecatosi, cari traiescu intre voi, ca se poteti astfeliu desdaunã pre Ddieu macar in parte pentru sufletele scumpe, ce i le-ati rapitu acum pentru totu de un'a. Ati fostu pana acum unu Saulu, gonitoriulu lui Cristosu; faceti-ve de astadi inainte Pavelu, Apostolulu lui Cristosu, colucrandu cu Cristosu prin traiulu vostru santu, prin sfaturile vostre bune la intorcerea pecatosiloru, la latirea sî intarirea imperatiei lui Ddieu pe pamentu! „*Fiti fora macula sî intregi, fi curati ai lui Ddieu in miediloculu genului stricatu sî corruptu, intru care se straluciti ca nesce luminatori in lume.*“ (Filip. II. 15). Au vediutu omenii peccatele vostre, au vediutu sî s'au amagitu; faceti se veda acum sî penetinti'a vostrã, la-crimele vostre, santi'a vostrã, ca se se indrepte, sî se se mantuiasca!

Incepeti Iub. Asc.! inca astadi. „*Mergeti, de ve aratati preotiloru*“ indrumã Mantuitoriulu Cristosu pre cei diece leprosi. Voue suna acest'a, oh pecatosiloru, veniti dar la s. marturisire, sî puneti la petierele lui Cristosu sarcin'a peccatorulu vostre, ca se primiti iertare sî deslegare; veniti la isvorulu santu, unde curge sangele ddieescu spre santirea vostrã, gustati sî ve intariti spre o vietia nouã, fora pata, nevinovata, ca se se bucure Ddieu sî santiu lui angeri din ceriu sî dreptii lui depe pamentu de intorcerea vostrã!

Era voi suflete nevinovate; cari v'ati pastratu cu ajutoriulu lui Ddieu sî in miediloculu foradelegiloru lumii curati'a sî dreptatea, bucurati-ve, dati multiumita lui Ddieu sî fiti statornice in bine pana la resuflarea din urma, cã-ci e scurta calea; inca pucinu, sî veti poté resunã lui Ddieu cantecele vostre de multiumita, susu in Ierusalimulu cerescu, unde nu

petrunde stricatiunea esempleru rele, unde nu ajunge poterea ispiteloru pamentesci, unde e vietia si fericire eterna. Amin.

Predico ocazionale.

Predica la mortu,

(de Josifu Cretiu, parochu in Chenisu diec. oradana).

„Cununa frumoasa si stralucita e betraneti'a, ce se afla in calea adeverului.“
(Cartea Esem. XVI. 31).

Candu sosese betraneti'a, acesta bola tardia si lina, dar vescuitoria, si ca unu ventu de toamna sufla de pe arborele vietiei totu ce fu verde si plinu de taria, candu petrunde trupulu omenescu si inghiacia cursulu sangelui si opresce sbocotitulu repede alu animei; atunci omulu aruncandu o privire peste campulu vietiei sale, i se pare ca vede o lata pustia, de unde a peritu verdeti'a si plaiulu in floritu, ce pucinu mai nainte suridea ochiloru; i se pare ca vede ici colé cate unu arbore despoiatu de frundiele sale, de pe care pomele copte acusi stau se cada, si vede cate o tufa de trandafiri, de pe care au peritu rosele pline si numai ghiupii au ramasu, era nu de parte inaintea sa vede o gropa deschisa, spre carea elu trebuie se merge cu pasi rapedi; — tote i paru unu simbolu tristu alu verstei (etatii) sale. Betranulu si-pleca capulu, si suspina aduncu. Ca si casa, in carea pucinu mai nainte se audiau sunetele sonore ale muzicii, dara acum jace in tacere surda, asiá e corpulu seu golu si tacutu, in elu nu se mai audu concertele animei, ce lu-desfetau in teneretie. Cu catu strabate mai departe memori'a sa in trecutu, cu atata e mai scurta speranti'a in venitoriu. Elu nu pote privi departe inainte, ca-ci ceriulu i este acoperitu cu nuori. Frantu in poteri, rapitu de speranti'a vietiei, elu siusca cu tristetia in pocalulu, ce lu tiene nu manele sale tremurande; si in noptile lunge fora somnu, imbotiesce capetaiulu, ce mai multu nu i pote dá odina. Tote le cerca, se si-mai afle pucina distragore, pucina desfetare; elu privesce la lumea, ce lu-impresora, dara acesta lume tenera i se pare straina si forte schimbata; si aci trebuie se planga datinele trecute, moravurile si virtutile tempuriloru sale. Aducundu-si a minte de contemporanii sei lu-scapa a suspina cu Jovu: „*Præcum eram in dilete teneretieloru mele, candu inca crá cu mine Domnulu, candu spelam cu untu calea mea, si stenc'a mi-versá oleu ca riulu; candu mergeam prin cetate seu pincam scaunulu meu pe ulitia (strada), vedicndu-me copiii, se ascundeau, inca si cei betrani, scunlandu-se stau inaintea mea.*“ (Jovu XXIX. 4). — „*Era acum si-batu jocu de mine cei mai teneri: li-gretia; de parte fugu de mine, — pentruca m'a superatu pre mine*

Domnulu; dorerea me aruncà in tina, încàtu mi-vene a me asemenà cu pulbereu și cenusi'a“ (idem XXX.).

Pe lenga tote Tr. A.! se nu judecàmă cu nedreptate despre betranetia atunci, candu amu ajunsu pe marginea vietiei. Că precum a legatu intieleptiunea lui Ddiu multe placeri și desfetari la cele patru parti ale anului, încàtu primaver'a ne incanta cu verdeti'a naturei, cu mirosulu floriloru și cu cantulu paseriloru; ver'a ne imbucura cu resplat'a osteneleloru nostre, cu secerisie manose; tomn'a ne imbià cu pome imbelsiugate; éra iern'a respande repausu in natura și odina in lucrarile nostre; chiaru asià a preseratu man'a santa a lui Ddiu deschilinite bunetati și pentru cele patru parti din viet'i'a nostra, ca se ni o faca placuta din leganu pana la mormentu. Copilasiului și fetitiei a datu nevinovati'a, ce insetosieza dupa virtuti; modesti'a, ce rosiesce la cea mai mica alunecare și se ascunde timida dinaintea oricarei necuvenintie; frumseti'a, voiosi'a, istetimea, aplecarea spre cele bune și speranti'a in venitoriu sunt margelele pretioase, ce facu dragalasia etatea loru frageda. Junelui a datu unu focu nobile, o insufletire viua spre lucrari mari. O cununa maiestosa impletita din crinii nevinovatiei stralucesce pe fruntea virginala a junelui și fetiorei; și oh! câtu e de frumosu omulu in etatea acést'a candu man'a spurcata a ispitei n'a potutu ajunge acést'a cununa, se o rumpa de pe capulu seu, ci a ramasu candida și nepetata. Barbatului a datu Ddiu poterea și caracterulu seriosu și firmu (tare), ca se lucre cu zelu și taria in onestate și iubire barbatesca. — Éra betranului ce a datu? Ce este betraneti'a? Graiesce intieleptulu Salomonu: „*Cununa frumosa și stralucita este betraneti'a, ce se afla in calea adeverului.*“

Cum ar și poté fi Iub.! asià nepretiuuta, asià uritiosa și pustiuă o versta, pre carea toti dorimu a o ajunge, pre carea o-a apromisu (fagaduitu) Ddiu celoru, ce lu-iubescu, la carea s'au aplecatu tote poporele cu respectu și veneratiune, din carea a alesu Ddiu sfatulu seu, pre cei 24 betrani?! Nu Iub.! betraneti'a nu pote fi despoiata de tote bucuriele! Ace'a frunte palida și incretita a betranului incungiurata de pleto carunte, nu pote fi totu deun'a nuorosa; acei ochi linisciti și intielepti nu potu remané totu de un'a langedi; ace'a anima vechia nu pote in veci totu dormi posomorita; aceste trebue se se insenine se se misce la câte o radia de bucuria.

Dar se vedem, iubitoru, acum candu ne-amu adunatu a petrece in calea din urma pre unu barbatu, care a portatu caruntetiele sale ca o cununa de argintu pe capulu seu, se vedemu, cari sunt virtutile, ce prefacu betraneti'a intr'o cununa frumosa și stralucita? — Afirmu, că aceste sunt: 1. Sciinti'a, 2. religiositatea, 3. famili'a, 4. servitiurile folositorie omenimii.

Tr. A.! am disu, că antâiu sciinti'a e cea ce infrumsetieza betraneti'a. Sciinti'a e tipulu lui Ddiu in noi; fora acést'a nu ne potemu redică de la starea degiosita a animaleloru (dobotoceloru) nepreceptorie; fora sciintia

vietia e morta, — *sî va perî poporul, care se lapeda de sciintia*, dice Domnulu. Sciintia adevărata e nutrementulu (hran'a) sufletului (spiretului), bucuria sî desfătarea cea mai curată a animei, faci'a vietiei, destinațiunea omului pe pamentu, bazea (temeiulu) societatii, sî soci'a petrecatoriă in singuretatē; de la sciintia aternă mai vertosu sî mântuirea sufletului, că-ci e infricosiată amenințierea dulcelui nostru Rescumparatoriu: „*Poporul, carele nu scie legea blastematu este!*“ Dar intarescu, cumca sciintia numai in betranetie se lamuresce. Nu negu (tagaduescu), cumca sî omenii mai teneri au sciintie frumoșe sî late, inse aceste nu sunt decâtu lucruri audite séu cetite; tenerii potu avé sciintia, dara acést'a nu e decâtu imitarea (urmarea) celor ce au invetiatu betranii, e o mancare rumegată, ce betranii li-a pus'o in gura, sî numai atunci se va preface in sciintia adevărata, solidă, candu ensisi voru esperia (pati) multe in vietia. Cu totulu alta e sciintia betraniloru nostri venerabili. Ea a trecut prin prob'a temporiloru sî prin ciurulu stramutariloru. Betranii in unulu sî acel'asi locu s'au intorsu mai de multe ori, au vediutu unulu sî acel'asi lucru mai de multe ori; ce au auditu au sî probatu, ce au cetitu au sî patitu, sî asiá singuri si-au pregatitu sciintia. Esemple multe ale Scripturei sî istoriei intarescu asertiunea mea. Că-ci intrebū: Educațiunea (crescerea) înaltă a lui Moise, ce a capetat'o in curtea faraonului din Egiptu, fost'a ore in stare se castigē țiera Judeiloru? Au nu la Jetro, betranulu, la socrulu seu se copse intieplețiunea sa egiptenă, carea nu numai castigă patria unei natiuni, ci crof legi pentru poporul seu, legi, cari au servitu de temciu la multe legi tardie ale poporele, sî astadi inca emuleza (se intrecu) cu densesle. — Ce fu Salomonu ca teneru? Venatoriulu placeriloru lumesci, sclavulu pofteloru trupesci! Éra in betranetie si-eluptă numele de intiepletu. Tenerulu Roboamu surupă fericirea țierei sale frumoșe, dar nu avú fericirea a o mai mântu. — Nu me miru de dis'a s. scripture: „*Din țiera, pre carea Ddieu voiesce se o certe, elu culege pre cei betrani.*“ Asiá dara deca sciintia adevărata, intieplețiunea se afla mai numai la betrani, trebue se marturisimu cu Salomonu, cumca: „*Cununa frumoșă sî stralucită e betraneti'a, ce se afla in calea adevărului.*“

A dou'a margeua din cunun'a betranetiei e religioșitatea. Iubirea sî provedinti'a admirabile a lui Ddieu catra omeni o esperianu mai vertosu in etatea prunciei, a teneretiei. Prunculu se nasce nepotintiosu in lume, sî eca Ddieu i da mama iubitoria, carea lu-apleca, unu tata grigitoriu, care i agoniscesc nutrementu. Prunculu siede in calea nefericirii in pulbere, se joca cu foculu, cu cutitulu ascutitu, cocheteza cu mortea, si-indinte man'a, dupa dis'a S. Scripture, in cuibulu aspidelui sî a basiliscului, duce la gura pocalulu plinu cu veninu ucidatoriu, stă in marginea abisului; acum parintii sei au desparatu de densulu au ametitu de spaima, candu eca lu-vedu rentornandu-se sanetosu, nevatematu. — Junele orbitu de pasiuni se arunca in braciile peccatului, si-mistuiesc sanetatea, si-

deprava onorea, și totuși e întregu, frumosu și iubitu. Cu minte usiora arunca în pulbere cunun'a etatii dragalasier, dar se apleca și de nou o pune pe capulu seu; elu tote le suportă tote le învinge, pare a învinge chiaru mortea. O mână nevediuată lu portă, ce se vede a lu lăsa din cându în cându spre a lu redică de nou. Pentru ace'a dăcu, că nici cându nu se arată mai admirabile proni'a dădicesca în privinți'a omului, decâtu în etatea copilariei și a teneretieloru. — Și totuși, spuneti Tr. A.! câți prunci, câți tineri vedeti pietosi, cu frică a lui Ddieu? Dorere pucini, dorere usioru se potu anumeră. Ei se încredu în tari'a trupulu și în sanetatea loru, și asceptă multu de la omeni, de la lume, și usioru uita pre Ddieu, care pururea veghieza peste ei. Singura betraneti'a se pote fali cu talismanulu de pace alu religiositatii. Între betrani sunt a se vedé adeveratii pietosi. Se îmbordara de lenga ei contempuranii, de la ei nu mai au ce speră, éra trupulu loru stă despoiatu de sanetate și frumsetia, ca o tulpina rapită de ramuri. Ei vedu încetu-încetu lumea departandu-se de densii; din sinulu betranului pieru pe rendu tote patimele după desfetari lumesci, — și cându l'au parasitu tote, atunci intra raiulu pacii în sinulu betranului, că-ci cu dreptu cuventu numi D. n. I. Cristosu sinulu lui Avramu, raiu. Tenerulu Davidu fu ucidatoriu desfrenatu, éra celu betranu asiá se rogá: „*Intorce faci'a ta, Domne! decatra peccatele mele și sterge tote foradelegile mele.*“ (Ps. L.). Tenerulu Salamonu dăce, că capetulu omului e asemene cu alu animaleloru, éra celu betranu marturisesce, că trupulu se va prefăce în pamentu, ce a fostu, éra sufletulu se va rentorce la Ddieu, carele l'a datu. Betranulu Zacharia vorbesce cu angerii în baserica. Betranulu Simeonu fu invrednicitu a tienne în brăciile sale pre Mantuitoriuulu lumii. S. Joanu cându fu de 100 de ani vediu taine ceresci, pentruca numai betranii potu fi pe deplinu convinși despre adeveturile credintiei, despre provedintia, despre nemorire, că-ci la ei e religiositatea, pentru ace'a dăce Salamonu, cumca: „*Cununa frumoasă*“ etc.

A treia e famili'a, carea încununeza vietă betraniloru. Fiii și fiiele, nepotii și nepotele și fiii acestor'a resaru în giuru de densulu întocmai ca lestarii tineri din pamentu la trupin'a unui pomu uscatu. În acestia a stracursu sangele betranului, în acestia s'a straplantatu sufletulu lui, în acestia traiesce numele lui; aceste sunt monumintele, ce voru eternisá amintirea lui pe pamentu. Ah! ce desfetare trebuie se sentiesca betranulu aruncandu o privire blanda peste acestia, și vedindu-se în ei ca de nou nascutu, aci ca unu copilu gingasielu, aci ca unu teneru plinu de focu, aci ca barbatu rigorosu. Și ore nu e bucuria pentru betranii nostri ace'a, că atunci, cându au ajunsu acum la nepotintie, lasa în loculu loru mai multi membrii folositori omenimii?!

Trupin'a îmbetranita, pe lenga carea se redica mai multe ramuri și ramurele, de nou pare a iuverdi, asiá și betranulu în miediloculu familiei sale de nou pare a înteneri. Ca o baserica vechia (antica), peste carea sborara mai multi seculi și remase parasita, deca se renouiesce și se

intaresce prin mai multi stelpi, de nou resuna de cantari melodioase, cari naltia animele la Ddieu; asiá e si betranulu, proptitu de braciile fiiloru si nepotiloru sei. Si candu lu-vedemu incungiuratu de membrii familiei sale, atunci sentimu, cá sunt adeverate cuvintele Psalmistului: „*Fericitu e omulu, ce se teme de Domnulu si ambla in cararile lui; muiera lui ca vit'a incarcata de struguri; in casa fii ca ramuri de maslinu; va vedé fii sei impregiurulu mesei sale si pacea in Israilu*“ (Ps. CXXVIII.); si cá adevratu dice Salomonu: „*Nepotii sunt decorea (podob'a, odorulu) betraniloru*“ (Cart. Esempl. XVIII. 6).

In fine cunun'a betraniloru o completeza (deseversiescu) servitiurile, prin cari au folositu si folosescu omenimii, si si-elupta recunoscinti'a venitorimii. Noi numimu cu minte usiora pre betrani omeni nefolositori societatii, pentruca dicemu, cá sunt avari (sgarčiti, scumpi), totu cerca si totu aduna si nu bucurosi dau din averea loru, ca si cum s'aru gatí se duca cátu mai mari bogatie cu sine deca voru mori. Nedrepta si pripita judecata. Betranulu nu pote fi sgárcitu atunci candu e crutiatoriu, pasteratoriu. Elu nu pote nutri cugetulu nebunu, cá avutiile sale va se le iee cu sine in mormentu. Nu, ci ca tieranulu muncitoriu, care deca peste tota diu'a n'a potutu lucrá destulu, deca vede cá de sera o se vena unu viforu cutropitoriu, se grabesce se si-adune bucatele; asiá se silesce si betranulu vedindu cá se apropia mortea; elu cugeta la fiii, si la nepotii si consanganii sei. Pentru ce alta se si-adune betranulu bani cruceriu dupa cruceriu, — ore ca se si-rescumpere vietii acést'a? elu scie cá nu o pote; pentru ce planteza si sedesce pomi, dora pentru ca se ajunga a gustá din ei? elu candu sapa grop'a in pamentu gandesce: adi mane mi-voru sapá si mie. Pentru cine dara? Pentru urmatori. . . . Ne superámu pe betrani, pentruca au fire grea, ei sunt morosi, probozitori si aspri; dara nu cugetámu cá asiá se netediescu moravurile si se imblandiescu patimele nedomole ale teneriloru. Betranii sunt ghimpi, spini in ochii nostri; bine ei sunt ghimpi, inse sunt ghimpi de ai rosei (trandafirului), cari apera florea plapanda.

E dreptu cá betranii ajunsera la nepotintia, si devenira neapti pentru portarea sarcineloru, inse cu cátu li s'a recitu sangele pe atát'a si patimele s'au stemperatu si s'au lamuritu mintea loru, si sfaturile loru sunt adese fericirea teneriloru. Dreptu dice dara intieleptulu Salomonu, cá: *Cununa frumosa*“ etc.

Asiá cununa stralucita a betranetiloru schimbà repausatulu in Domnulu, cu cunun'a nevescedita a nemoririi. L'a incununatu sciinti'a, religiositatea, in cari si-a aflatu pacea, odin'a sufletului si mangaiarea; famili'a, fiii si fetele, pre cari i a crescutu in fric'a lui Ddieu; servitiurile folositorie si pie, prin cari si-a eluptatu recunoscinti'a generatiunii viitorie. Ah! ce maretiu ce lucru de doritu e, a poté pasi in mormentu depe carier'a vietiei cu capu incununatu ca repausatulu! Acést'a fu caus'a, cá dupa ce s'a impacatu cu Ddieu in sant'a marturisire si provediutu pe calea lunga

a eternitatii cu merindea angeresca, cu santu trupulu si sangele Domnului n. Isusu Cristosu, cu asiá linisce adormi in Dlu, ca si candu aru fi apusu unu sore seninu spre o nopte lina si placuta. Lasati-lu dar iubittii lui, adunciti in superare, lasati-lu in pace, pentru cá lupt'a si-a luptatu cursulu si l'a finitu, lasati-lu se merge a primii cunun'a eterna a fapteloru si meriteloru sale!

Éra tu (N.) socia gelosa a repausatului! recugetandu, cá sociulu teu portá caruntetiile sale ca o cununa frumosa, alineza-ti lacrimelle. Celu ce a trecutu prin scol'a vietiei, trebue se pasiesca mai nainte; celu ce si-a pastratu credinti'a, trebue se merge acolo, unde si-va primii respata; celu ce portá cu paciintia crestinesca intr'unu síru lungu de ani sarcinele vietiei si corespunse chiamarii sale, trebue se si-plece spre odina capulu seu. Ah! nu lu plange, nu lu-rechiamá cu lacrimelle tale dela odina la nepotintielle parasite. Multiumesce Parintelui curescu, asterne-te si te inchina la bunetatea ddiésca, cá in decursulu celoru 40 ani ai convietiuirii vostre fericite n'a intratu mortea in cas'a vostra, si cá rapí pre iubitul tu sociu atunci, candu se apropia si catra tine clip'a despartirii; dreptu ace'a inceta de a versá lacrimelle, si crutia sanetatea ta pentru iubittii tei, cari au lipsa de vietia ta, si suferu doreri cumplite, deca tu nu vei aflá balsamu vindecatoriu pe ran'a animei tale. Ddiéu, carele a produsu bucurielle tale de 40 de ani, pote imprasciá nuorii grei, ce ti apesa anim'a. Se ai credinti'a, speranti'a in Ddiéu, carele te va scote din marea amaretiunii, s. c. l. Ddiéu cu tine!

Iubiti fii si fie, nepoti si nepote ale repausatului! Amorea frageda, cu carea v'a imbracisiatu, si strinsu catra sinulu seu parintele vostru, cere de la voi câteva picuri de lacrimelle asupra siciulu seu in semnu de reverinti'a, si iubire! O! versati-le dar acele din ochii vostrii, candu se despartiesce de catra voi acelu parinte bunu, a carui bucuria si fala ati fostu, pre cari v'a avutu ca pre lumin'a ochiloru sei, si in buchetulu (chit'a) familiei numeroase ca pre floricelele mai mandre! Ve rogu totusi nu plangeti peste mesura! Sciu prea bine, cá precum picaturille cristalline de roua a noptiloru binecuventate facu se invie floricelele langedite de arsi'ti'a sorelui: asiá voi cu lacrimelle vostre, deca ati poté readuce vietia in madularille intiapenite, sciu cá ati plange nefinitu asupra osaminteloru iubitului vostru parinte, pana candu nu si-ar deschide ochii placuti, si cu sarutarea parintiesca nu v'aru sarutá. Dar vai! cugetelle nostre sunt desierte! A graitu Domnulu, sentinti'a e nerevocabile! Dreptu ace'a, sciindu cá lacrimelle vostre nu vi lu potu redá, odiniti-ve cu resemnatiune crestinesca: ca se trati ani indelungati intruniti in cugete, si invrestati in sentirille vostre fratiesci! intieptiunea conduca pasii vostri, pacea, iubirea fratiisca se indulcesca dilelle vostre, flori de bunu odoru se fia preperate in carier'a vostra pamentesca, pe carea se ve insociesca indestulirea, fericirea pana le tiermuriu eternitatii, éra acolo se ve intempine Cr. cu cunun'a maririi gatita voue! Ddiéu cu voi!

Tristi sangeni ai repausatului! O trupina s'a imbordatu din gradin'a familiei vostre latite, sub a careia umbra revenitoria adese ve odiniati, ascultandu invetiaturele si svaturile-i intiepte. Acel'a, pre care voi toti l'ati iubitu, nu e mai multu, inaintea vostra jace inghiaciatu de gerulu mortii neindurate. Elu merge pre calea lunga, la carea l'a chiamatu Domnulu vietiei, si alu mortii! Inse mai nainte de i aru pune remasitiile painentesci in sinulu mormentului rece, ve dice unu remasu bunu! si candu ve multiumesce pentru iubire si alipirea vostra nefaciarita, doresce se fiti unu trupu, si unu sufletu, se incununeze binecuventarea tote nesuintiele si trudele vostre bune: bucuri'a si indestulirea se urmeze pasii vostri; era in or'a depre urma, angerii lui Ddieu se inaltie la ceriu sufletele vostre! s. c. l. Ddieu cu voi!

Era voi betrani venerandi, amici veterani ai repausatului, ale caroru capete le a brumatu iern'a, ai caroru grumadi si spate le a garbovitu sarcinele vietiei! aduceti-ve a minte, ca unu pasiu . . . si sunteti in gropa. Vieti'a vostra e unu meciu, din care a arsu oleulu, ce nutri lumin'a; numai decatu scade celu mai de pre urma picuru de umediela si e stinsu. Pentru ace'a ve sirguiti a lega amicitia cu Ddieu, premergeti cu esemple bune teneriloru, ca asiá amblandu in cararile Domnului, se pota dice cei viui ca ati portatu betranetiele ca o cununa stralucita pe capetele vostre! s. c. l.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Din viet'i'a pastorale.

Preotulu la patulu celoru morbosi. *)

„Domne! eca acel'a pre care iubesci, este morbosu.“
(Inu XI. 3).

(Continuare).

Amu finitu in nrulu trecutu, adresandu-ne eatra p. o. nostri confrati cu ace'a rogare, ce o-a storsu depe buzele nostre interesulu viu, ce lu nutrimu pentru mantuirea sufleteloru atatu de scumpe lui Cristosu, *ca se ascepte, pana ce voru fi postiti la morbosi; ci indata ce voru primi scirea, ca jace cineva morbosu dintre credintiosii loru, se mergea, se grabesca a-lu cerceta de buna voia, nu numai odata, ci de repetite ori*, inse totu de un'a cu discretiune, ca se nu fia morbosului spre greutate.

*) Lenga esemplulu petrundiatoriu alu zelului preotiescu facia cu poporeni moribundi, publicatu in nrulu trecutu pag. 673—74 mai punemu in vederea p. o. nostri confrati si unu altu esemplu asemene seu dora inca si mai petrundiatoriu, *alu unui preotu credintiosu pana la morte*.

Traia intru o parochia cam seraca unu preotu — asiá cetimu in Palmblätter 1826 pag. 143—145 — unu preotu piu si zelosu, unu adevratu esemplariu, eum a potutu numai se esa unu atare din manele bisericeii spre binecuventarea omenimii. Poporeni sei lu numiau cu dreptu cuventu „parinte“, ca-ci era adevratulu loru parinte, iubitu

Se faca acést'a preotulu cu atátu mai vertosu, cà dupa cum adeveresce esperiiti'a trista, casnicii morbosului au datina a amená chiamarea preotului pana la clipitele ultime, candu incepu a se vedá acum pe morbosu presemnele desfiintarii, candu abia este, séu nu mai este de feliu in stare, a-si reculege cugetele turburate; dar apoi intru asemenea impregiurare, cum si-va poté ore pregati nefericitulu de elu sufletulu seu pentru vietia eterna?

Deca vomu ispití dupa causele acestei datine atátu de latite in poporulu crestinu, si atátu de fatali in urmarile sale, aflámu, *cà unii amena chiamarea preotului din orezare sfela si frica, ca se nu vateme cumva prin chiamarea tempuria pre domnulu parinte*; se intempla acést'a mai vertosu facia cu preotii cunoscuti cam de domnosi, cari paru incantati de fericire, deca potu stringe mana, câte cu unu bietu notarelu séu prefectielu (jude) cercuale; éra la poporulu loru privescu cu ingunfare si despretiu ca la unu „*profanum vulgus*“ alu stramosiului Oratiu, care se si-tiena de fericire, deca domnulu preotu i face pentru solutiune servitiurile spiretuali.

Altii amena chiamarea preotului din caus'a unui prejudeciu prea inradecinat in poporu. Sunt adeca, cari privescu in preotu unu solu

si onoratu de tota comun'a, si mai departe inca de tota provinci'a, pana unde a potutu strabate fain'a fapteloru sale bune. Anii treceau unulu dupa altulu, si preotulu nostru garbovitu su sarcin'a vietiei, slabiá din di in di, pana ce in urma cadiu morbosu, si vai! dilele lui inaintate si poterile lui slabite nu mai intindeau neci unu prospectu de vindecare. Odata bate cine-va la usia. Éra tramisulu unui betranu poporénu alu seu, care locuia in munte in departare de trei ore de parochia, si care jacundu in patulu de morte, doria pre preotu la sine, pentru de a primí dela densulu deslegarea pecatelor si merindea prea santa pe calea eternitatii, ce i stá inainte. Cu dorere descoperí preotulu nepotintia sa, de a merge, aratandu tramisului, ce slabu este si elu ensusi, si tramitendu morbosului sfatulu, a se ajutá cu altu cutare preotu din parochiele invecinate. Tramisulu se departá. Dupa restempu de siesa ore sosi unu alu doile tramisu dela acel'asi morbosu, rogandu pre preotu cu intetire, cà oricum se faca ceva, si se vena la bietulu morbosu, care i-a fostu atát'a tempu poporénu credintiosu, si care doresce cu atát'a neastemperu, a primi mangaiarea ultima dela invetiatoriulu seu parintescu. Betranulu preotu cu parere de reu esplicá si acestuia, cà lenge bol'a, ce lu necasesce si pre elu, pe lenga tota bunavointia, nu i este cu potintia a face o cale atátu de ostenitoria peste ghiacia si nea pana in munte: Se departá si acestu tramisu. Ci eca in scurtu, sosi unu alu treile tramisu, si aratandu cu cuvintele cele mai petrunditorie starea neodinita a morbosului, rogá de isnovu pre preotu, se faca ce va poté, si se vena la elu, care nu pote mori, pana nu va vedé inca odata pre mangaiatoriulu si parintele seu sufletescu. Preotulu bunu nu mai potea resiste unui doru ca acest'a, si-reculese inca odata poterile sale ultime, se scolá din patu, si se pregati la cale, dicundu celoru ce erau in giurulu lui: „*Sentiescu, cà mi se apropia capetulu, dar nu potu refusá totusi cererea acestui credintiosu alu meu. Ddiu mi va dá potere, a mi poté implini inca acést'a detorintia ultima. Conduceti-me iute la densulu.*“ Casnicii lu pusera pre nepotintiosulu nostru preotu pe o traga (unu feliu de patu portabile) lu invelira bine, si asiá lu dusera in nopte intunecosa si frigurosa, peste ghiacia si nea pana la casuliti'a morbosului pe munte. Credintiosulu servu alu lui Cristosu se rogá pe tota calea cu buze tremurande de slabitiune, stringundu cu caldura la pieptulu seu trupulu lui Cristosu in prea sant'a taina. In

alu mortii, care deca se apropia de patulu morbosului, apoi de siguru că lu va si espedá de locu in ce'alalta lume; pentru acea ei nu potu cugetá, decâtu cu fiori la presinti'a preotului, si amena chiamarea lui pana la clipitele din urma, candu nu mai au neci o sperantia de vindecare.

Cum va poté ajutá in astfelu de casuri preotulu? Cum, deca nu asiá, că nu va acceptá invitarea, ci indata ce va petrunde la urechile lui scirea, că jace cutare dintre poporenií sei morbosu, ca unu angeru alu mangaiarii va grabí indata la patulu lui. Ba nu, aci nu se pote oprí inca preotulu zelosu, ci ca unu parinte grigitoriu elu se va reintorce la densulu si a dou'a, si a treia ora, si de atâte ore, decâtéore va afiá, că este trebuintia de sfatulu lui mai intieptu, si că presinti'a lui pote se aduca orecare folosu, mangaiare séu usiorare câtu de mica fiului seu suferitoriu séu casniciloru lui.

Cum va trece inse preotulu nechiamatu .peste pragulu acelei case, in care elu pote nu a mai intratu pana aci neci odata? Ore iufacisiarea

urma ajunsera la locul destinatu. Morbosulu jacea acum aproape de desfiintiare, mai fora miscare. Acum se audu din afara pasi de omeni, se deschide usi'a, morbosulu aude, si-intorce faci'a langeda catra usia, vede intrandu pe ace'a pre parintele seu iubit, pre preotulu betranu, portatu in casa pe trag'a, pe care l'au adusu pana aci, redicatu de diumetate, si tienendu cu manele sale slabite merindea prea santa strinsa catra pieptulu seu. Unu tipetu de surprindere imbucuratoria esi depe buzele morbosului, care si-redicá manele la ceriu cu privire multiumitoria. Acum lu asiediara pre betranulu preotu lenga densulu pe patu. Cu mane tremurande apucá morbosulu patrafrirulu, si lu sarutá. Preotulu ascultá marturisirea lui, i dede deslegare in numele lui Cristosu, si lu impartasi apoi in s. taina a Cuminecaturei. Muiere, copii, si alti omeni, cari erau de facia, cadiura in genuunchi, erumpendu in lacrime la implinirea acestni actu prea santu. Amendoi morbosii, preotulu si poporénulu seu, se rogau la olalta. Viersulu piului preotu deveniá din ce in ce totu mai slabu; poterile lui scadiura prea tare su greutatea drumului ostenitoriu si su incordarea, ce si-fece, pentru de a-si poté implini detorinti'a acést'a, detorinti'a sa ultima. Elu apucá crucea si o strinse in manele morbosului, unu sembetu dulce trecí peste buzele lui, ca unu presennu de fericire, de fericirea cersca, carea accepta pre servii credintiosi ai lui Cristosu in imperati'a lui Ddieu; inca unu suspinu blandu . . . si adormí spre somnulu eternu in braciule fiului seu moribundu, adormí in implinirea misiunii sale inalte. Ce morte fericita! Peste câte-va minute dupa acea adormí si poporénulu morbosu, mangaiatu si odinitu; si doue suflete curate se reintelnira si reimbracisiara in ceriu la Ddieu, in fericire eterna.

De si o fapta ca acést'a nu este mai multu o detorintia, ci o adeverata virtute eroica, totusi amu adusu aci acestu esemplu petrundiatoriu, ca se fia chiaru prin raritatea si superioritatea sa unu indennu potinte pentru p. o. nostri confrati, a se sierfi cu totulu marelui interesu alu mantuirii sufleteloru, si a nu scadé in iubire, a nu lasá din zelulu santu pana la resuflarea din urma. Ostasiulu credintiosu stendariului seu nu iea in socotintia periclele luptei; elu aude numai strigatulu patriei sale, si trece eroicu prin spada si focu. Ostasiulu este preotulu, ostasiulu lui Cristosu; si care se va trage lasiu din locul gloriosu, candu lu chiama detorinti'a sa santa, ce dreptu si-ar mai poté formá elu la cunun'a nevescditoria, care este promisa numai celoru, cari voru perseverá pana in fine?!
(Red.)

lui neaseptata, nu va implé cu orecare ingrigire și neodina de și neîntemeiata sufletulu morbosului și ale celoru ce se tienu de densulu? „*Trebue se fia ceva in lucru*“ voru găci între sine casnicii cuprinsi de frica, de s'a umilitu parintele la cas'a nostra seraca, unde nu l'aniu potutu vedé pana aci neci odata. „*Trebue se fia ceva in lucru*“ va resună prin satu, trecundu ca unu refrenu depe buze pe buze, și frangundu-si omenii capulu cu o suta de prepusuri, că ore ce a potutu avé parintele, de a intratu la cas'a ace'a nechiamatu, pe neaseptate?

Cine nu vede dar, că și singura impregiurarea acést'a e de ajunsu, spre ce? ca se intrelase dara preotulu visitarea de buna voia a filoru sei sufletesci? Neci decâtu; se nu ne prevena nimene cu astfeliu de deductiuni, cari noi nu avemu intentiunea a le face; voiamu se dicemu chiaru din contra, că și singura impregiurarea acést'a e de ajunsu, a le aduce a miute p. o. nostri confrati o alta detorintia frumosa, detorinti'a, *de a visitá din candu in candu și familiiele sanetose*, nu numai cele ale poporeniloru lor mai bocotani — cum se dice — din ale caroru curti (ocoluri) ingradite frumosu vedi esindu demaneti'a câte 3—6 pluguri la aratu; ci cu ace'asi iubire și condescendintia se cerceteze și familiiele poporeniloru loru mai misiei, cari de și nu dispunu pote cu nimicu mai multu, decâtu cu o colibiora, și ace'a parasita și desgradita, totusi și ei sunt fiii loru, demni de ace'asi iubire, de ace'asi atentiune parintiesca, ca confratii loru mai avuti. Astfeliu apoi dedati credintiosii a primí pre parintele loru sufletescu mai a dese in casele loru, candu voru jacé in suferintie, și preotulu de și nechiamatu va grabí spre mangaiarea loru, intrarea lui nu numai că nu va fi neaseptata, și nu numai că nu le va implé sufletele de temeri și prepusuri neodinitorie; ci din contra voru aflá de unu lucru prea naturale, că acel'a, care a doveditu atât'a iubire și atentiune pentru densii, pana se aflau între impregiurari favoritorie, ca unu parinte bunu se intereseza cu iubire și atentiune indoita de sortea loru acum, candu loviti de sorte jacu nepotintiosi in suferintie. Altecum se se nesuesca fiacare preotu a indemná pre poporenií sei a dese și depe amvonu, se se intorca la densulu cu tota increderea și se nu intrelase a-lu chiamá, de locu ce va cadé morbosu unulu séu altulu dintre densii; strigandu-le de repetite ore cu S. Jacobu Apostolulu: „*Este morbosu cine-va între voi? se chiamo preotii basericei.*“ (Jac. V. 14).

Cine ar fi in stare, se însire dupa nume tote folosele mari, cari resulta din visitarea desa și diliginte a celoru morbosí pentru celu morbosu și casnicii lui, și a dese pentru comun'a intrega? O asemenea visitare este totu de un'a o ocaziune prea favoritoria spre a dá invetiatura releghiosa și a sterní vietí'a spiretuale in animele credintiosiloru. La patulu morbosului au datina a se aduná a dese vecinii, amicii, cunoscutii; preotulu bunu va scí adresá fiacarui câte doue trei cuvinte corespunditorie impregiurariloru, cari pronuntiate in nesce clipite atâtu de seriose, nu e

cu potintia se nu eserceze impresiunea cea mai salutaria in sufletele lor. Dar nu remane neci preotulu, fora a culege si elu pentru sine frupturile cele mai imbelsiugate din atari visitari dese si diliginti. Nefericirile, suferintiele lu facu pre omu de comunu mai deschisu, mai sinceru; necairi dar nu i se imbia preotului o ocaziune atatu de buna, a cunosce anim'a omenesca, a cunosce turm'a sa, ca si la patulu celoru morbosi; si fiindu ca nimicu nu pote sterni in privinti'a nostra in anim'a deapropelui o iubire atatu de ferbinte, si o multiumita atatu de adunca, ca si chiaru servitiurile binevoitorie, ce i le facemu in tempu de necasu si dorere; cine se nu precepa, ca servitiurile, ce le face preotulu poporeniloru sei, ajunsi la nacasu si suferintia, sunt miediloculu celu mai potinte, pentru de a cuceri animele lor, si a-si asecura sie stim'a si iubirea lor? „*Nu te intorce de catra cei ce plangu, ci gelesce cu cei ce gelescu; nu te lenevi a cerceta pre celu morbosu; ca-ci dintru aceste vei fi iubit.*“ (Sir. VII. 38, 39). Mai adauge catra aceste, ca necairi omulu nu are o ocaziune atatu de binevenita ca la patulu unui morbosu, a se convinge despre desiertatiunea acestei vietie pamentesci, si a medita seriosu despre cele fiitorie, despre cele eterne; prin urmare visitarca celoru morbosi este inca pentru preotu o adeverata scola, unde invetia sciinti'a sciintieloru, a despretiui cele pamentesci, a se lapeda de sine si de lume, si a-si pretiui mai pre susu de tote sufletulu seu nemoritoriu, si a cerca inainte de tote mantuirea lui!

Inainte de a intra la morbosu, deca e cu potintia, se se nesuesca preotulu a-si castigá mai antaiu dela casnici, dela cunoscuti seu dela medicu orecare cunoscintia previa despre starea si impregiurarilo morbosului, ca-ci in aceste pote afla a dese unu puntu prea corespundiatoriu de manecare in conversatiunea, ce are de a incepe cu densulu, la care trebuie se se pregatesca cu atatu mai conscientiosu, cu catu e mai adeveratu, ca ideele improscate, si vorbele multe, nepresocotite, aruncate dupa olalta de multe ore fora legatur'a receruta, nu numai ca nu potu lumina mintea si altcum intunecata, si nu potu sterni atentiunea dornicatoria a celui morbosu, ci inca lu confunda si tempescu si mai tare; aici totu cventulu trebuie se fia precumpenitu, tote ideele trebuie se fia meduose, tiesute la olalta cu precisiune, ca se fia in stare a captiva atentiunea ostenita a morbosului, a-lu mangaiá, a-lu petrunde si a-lu misca spre cugete pie, spre hotariri mantuitoire.

(Va urma).

Justinu Popfii.

La unu preotu teneru.

(Din poesiele mele mai vechie.)

Pasiesco inainte in statulu luminatu,
La care Provedinti'a divina te-a chiamatu;
Amorea, consciinti'a sî mintea sanetosa,
Se-ti fia calensuri in calea ta spinosa!
Cum ieder'a se naltia susu catra blandulu sore,
Cum vulturulu se-aventa susu pe-aripe usiore;
Asiá se se redice sî teneru pieptulu teu
Adese 'n ruga pia la santulu Ddieu!

* * *

Credinti'a ta cea drepta cu fapte se-o 'ntaresci,
Cu nobile esemple ca stea se stralucesci;
Lucreza ca Apostolu fara de incetare,
Spre bun'a fericire sî sporiulu turmei tale;
Cum cedrulu tinde 'n laturi a sa corona lata: Cluj
Intinde-ti sî tu man'a cea binecuventata,
Scutindu pre cei ce suferu de sorte prigoniti,
Nutrindu pre cei ce striga de fome necasiti.

* * *

Ma se nu uiti vr' odata: cà esci preotu romanu,
Nepotulu unui Romulu si-alu marelui Stefanu!
Sternesce 'n fii gintii romane sentieminte,
Se-imbracisie natiunea cu zelu si-amoru ferbinte,
Sî se precepta-odata, cà fara de unire,
In veci nu vomu ajunge la antic'a marire;
Romana a fostu mam'a, ce 'n bracie te-a portatu,
Oh fii dar pan la morte romanu adeveratu!

* * *

Din tempurile vechie romanului preutu,
Atotpotinti'a santa unu dreptu i-a retienutu:
Se fia-aparatoriulu natiunii cercetate,
Se fia avocatulu dreptatii apesate!
Nainte dar, nainte cu anima romana,
Prea sant'a direptate sî ginte candu te chiama!
Cei carii pentru dreptulu natiunii se sierfescu,
In dulce suvenire eternu vietuescu.

Mi-e cunoscutu prea bine, că 'n mundra calea ta,
Avé-vei cu Caribde și Scile-a te luptá:
Dusmanii gintii noastre, deprinsi bine 'n cabale,
Voru se invenineze și cursulu vietiei tale;
Dar tu se nu te sparii! ci mergi numai nainte,
Că-ci aurulu se probeza in foculu celu ferbinte.
Și celu carele fuge de umbra de dusmanu,
Nu-i demnu se se numesca nepotu alu lui Traianu!

* * *

Iubesce totu poporulu creatu de Ddieu,
Dar celu mai scumpu se-ti fia strabunu poporulu teu;
Devis'a-ti fia dubla: *prea sant'a relegiune,*
Și-antâia dupa-acést'a: *prea scump'a ta natiune!*
Natiunea, relegiunea: sunt doue vechie-odore,
Dreptu cari demultu romanulu se lupta cu ardore.
Mergi dar și tu in lupta! . . . Preotu romanu a fi,
Ce 'nsemna alta decâtu: in lupta a trai!

(Vien'a 1862.)

Justinu Popfju.

Miscelane.

Cugeta la originea ta! Willigis, arhiepiscopu de Magontia puse de asupra patului seu cu litere mari acésta inscriptiune: „Willigis, Willigis, recugeta de unde esci!“ Elu voiá a se feri prin acést'a de a deveni, ambitiosu, și si-aduse totu deun'a a minte, că s'a redicatu din stare de giosu, pentru că tata-seu fuse rotariu. In chiliele sale a dispusu se i depinga rote și alte instrumente ale profesiunii sale parintiesci. — Deca si-ar aduce omulu a minte de originea sa, deca ar cugetá, că consta din pulbere și cenusia, — cum s'ar mai poté resfaciá folosulu și arogantulu?

Poterea consciintiei. Asiá e! prin remuscarea consciintiei se pedepsece omulu mai aspru decâtu prin cele mai cumplite torture ale omeniloru. Seneca afirma acum acést'a, dicundu: „Nu ai pre nimone, care se scia de pecatele tale, și de care se te temi mai tare, decâtu de tine ensu-ti, Că-ci de altulu poti fugi, poti scapá, dar de tine nu scapi nici candu. Reutatea ens'a e pedeps'a ta.“

Unică rosine a crestinului. Caletorindu S. Franciscu de Xavier catra Indi'a, fú decoratu cu titlulu unui legatu apostolicu. Totusi, câtu tempu erá pe nae nu concesse, ca altii se i curatiesca schimburile, ci singuru si-spelá camesiele; prin ce elu nu se credea degiositu. Obieptandu-i oreține, cumica prin acést'a deroga demnitatii (vredinicieii) sale, respunse: „Numai unu lucru e rosinosu, degiositoriu și despretiabile pentru crestinu, adeca pecatulu.“

Nota rituale.

Dominec'a XXVIII: dupa S. Rosale, care este XI. a Lucai (despre cin'a cea mare) se pune in Dominec'a stramosiloru, care cade totu de un'a intre 11—17 Decemvre. Éra Dominec'a XXIX. dupa S. Rosale, care este XII. a Lucai se pune in Dominec'a de lenga cea dupa Botezu. Cu tote aceste noi le urmaramu aci in siru, ca dd. preoti se le pota avé mai de tempuriu la mana.

(Red.)

Premiulu alu treile de 6 galbeni!

Decisu, a continuá publicarea „Amvonului“ si pe anulu venitoriu, suscrisulu venu a eserie **alu treile premiu**, de astadata **de 6 adeca siesa galbeni** pentru cea mai buna predica pe ori-care din dominecele si serbatorile lunei lui **Martiu si Aprile an. 1869** dupa calendariulu nostru basericescu.

La judecarea premiului vomu urmá procedur'a observata la premiulu alu doile; adeca: cele mai bune dintre operatele concurende se voru publicá in „Amvonu“ fora nume; si apoi barbati competinti din diverse provincie romane, rogati la acést'a anume din partea redactiunii, voru judecá, care merita a fi premiata din cele concurse si publicate?!

Cu privire la terminulu tramiterii prediceloru concursuali observámu, *cà cei cari voru voi a concurge cu predice pe lun'a Martiu, se si-strapuna operatele nesmintitu pana in capetulu lunei lui Ianuariu 1869 stil. nou. Éra predicele destinate pentru lun'a lui Aprile, se ni se strapuna celu multu pana in capetulu lunei lui Februariu 1869 stil. nou.*

Pote concurge fiacine din cinulu clericale.

(Red.)

 Cu esemplarie complete potemu sierbi inea de la inceputulu anului.

 Toti aceia, dintre p. o. nostri prenumeranti, caroru le lipsesce vre unulu séu altulu din nrii esiti pana aci se grabesca a reclamá, pana mai avemu inea destule esemplarie spre dispusetiune, ca se pota avé foi'a completa depe totu anulu.

Proprietariu, redactoriu respundiatoriu si editoriu: **Justinu Popfiu.**

Cu tipariulu lui *Otone Hügel* in Oradea-mare. Strat'a domnesca Nr. 702/5.